

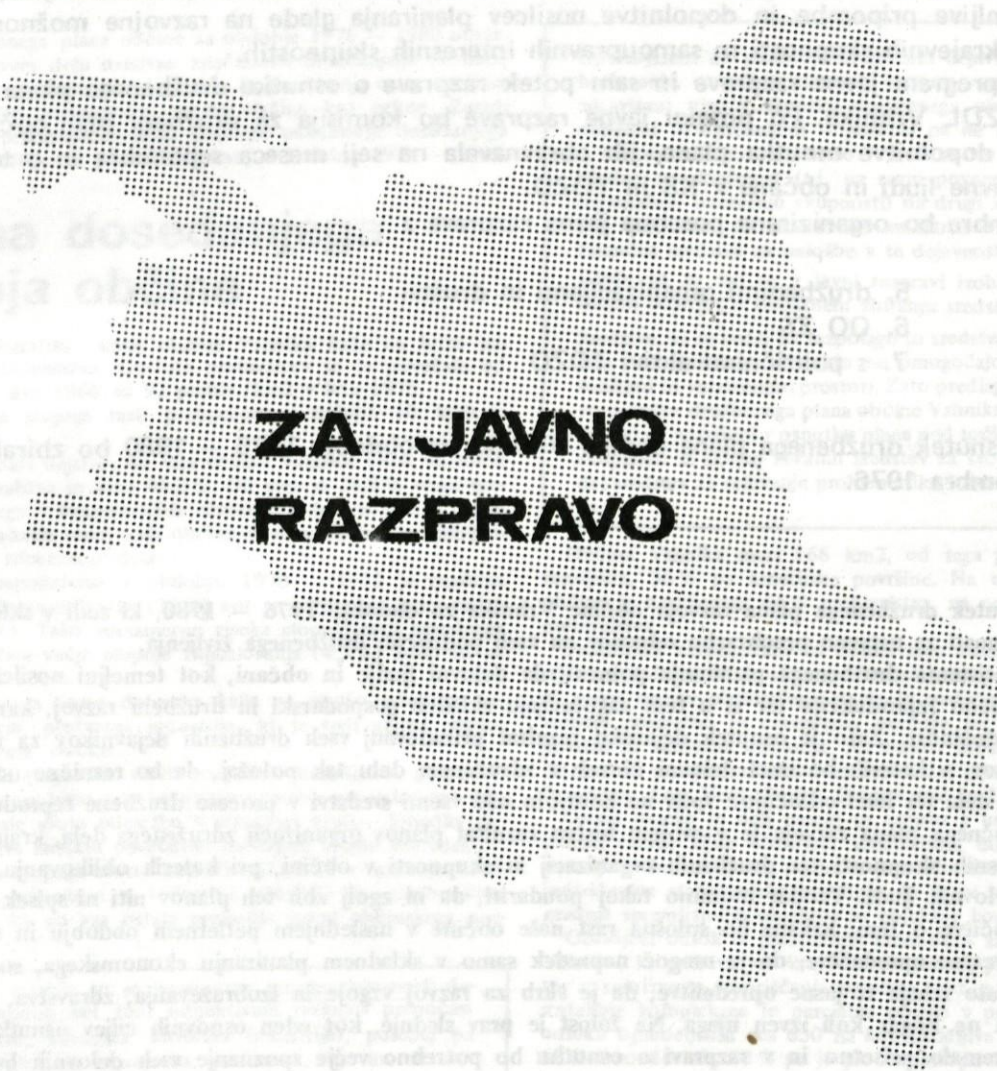
NAŠ ČASOPIS

Številka 13

Avgust 1976

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VRHNIKA

**ZA JAVNO
RAZPRAVO**

**OSNUTEK
DRUŽBENEGA
PLANA RAZVOJA
OBČINE VRHNIKA
za obdobje 1976 - 1980**

Na osnovi sklepov 16. skupne seje zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbeno političnega zbora se daje v javno razpravo

OSNUTEK DRUŽBENEGA PLANA RAZVOJA OBČINE VRHNIKA ZA OBDOBJE 1976 — 1980

Osnutek družbenega plana razvoja občine pošiljamo (dajemo) v javno razpravo s ciljem, da bi dobili tehtne in sprejemljive pripombe in dopolnitve nosilcev planiranja glede na razvojne možnosti organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti.

Za konkreten program javne razprave in sam potek razprave o osnutku družbenega plana občine je zadolžen IO OK SZDL Vrhnika. Po poteku javne razprave bo komisija za družbeni plan občine pregledala vse pripombe in dopolnitve osnutka plana, jih obravnavala na seji meseca septembra in o teh pripombah seznanila vse delovne ljudi in občane v KS in TOZD.

V začetku septembra bo organizirana posebna javna razprava z

1. KK SZDL	5. družbenimi organizacijami in društvi
2. SIS	6. OO ZS
3. kmeti	7. s političnimi aktivni TOZD
4. Obrtniki	

Pripombe na osnutek družbenega plana občine Vrhnika za obdobje 1976 — 1980 bo zbiral komisija za plan do 20. septembra 1976.

Uvod

Pred nami je osnutek družbenega plana razvoja občine Vrhnika za obdobje 1976 — 1980, ki sodi v sklop širokih družbenopolitičnih aktivnosti za ustavno preobrazbo odnosov na vseh področjih družbenega življenja.

Sama uveljavitev sistema družbenega planiranja pomeni, da delovni ljudje in občani, kot temeljni nosilci planiranja, vse bolj obvladajo družbeno reprodukcijo ter si o tem zagotavljajo skladen gospodarski in družbeni razvoj, kar je tudi njihova ustavna pravica in dolžnost. Zato je osnutek dejansko rezultat prizadevanj vseh družbenih dejavnikov za uveljavitev takih samoupravnih odnosov, v katerih bo imel delovni človek v združenem delu tak položaj, da bo resnično odločal o pogojih in rezultatih svojega dela ter imel odločujoč vpliv na kontrolo nad vsemi sredstvi v procesu družbene reprodukcije.

Osnutek srednjeročnega plana razvoja je v svojem bistvu rezultat planov organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti ter družbenih organizacij in skupnosti v občini, pri katerih oblikovanju je organizirano sodelovalo veliko delovnih ljudi. Vendar moramo takoj poudariti, da ni zgolj zbir teh planov niti ni spisek želja, ampak je odraz zavestne odločitve o tem, kakšna bo splošna rast naše občine v naslednjem petletnem obdobju in ta rast je zopet odvisna od naše zavestne opredelitve, da je mogoč napredek samo v skladnem planiranju ekonomskega, socialnega in prostorskega razvoja. Zato izhaja iz jasne opredelitve, da je skrb za razvoj vzgoje in izobraževanja, zdravstva, zdravega okolja i.p. skrb delavca in ne kogar koli izven njega. Na žalost je prav slednje, kot eden osnovnih ciljev osnutka plana razvoja občine še vedno premalo prisotno in v razpravi o osnutku bo potrebno večje spoznanje vseh delovnih ljudi in občanov, zlasti pa tistih v organizacijah združenega dela, o jasni medsebojni povezanosti in posrednemu vplivu rezultatov dela delavcev v družbenih dejavnostih na produktivnost dela in s tem na uspešnost gospodarjenja v materialni proizvodnji in iz tega izhajajoč interes teh delavcev za nadaljnji razvoj družbenih dejavnosti.

Vsem, ki bomo sodelovali v razpravi, ki bo prispevala k oblikovanju dokončnega srednjeročnega plana razvoja naše občine mora biti jasno, da je plan lahko uspešen le, če pomeni usklajenost različnih interesov in prednostnih nalog z realnimi možnostmi v tem petletnem obdobju. Zato mora usklajevanje o vprašanih, ki so v osnutku plana še odprta, pomeniti usklajitev posameznih interesov skupnim razvojnim ciljem, ki so prvi pogoj za skladnejši družbenoekonomski razvoj. Pri tem ne smemo pozabiti na splošno zakonitost, da v družbi, ki raste in se razvija, ne morejo rasti vsa področja enako intenzivno in da se mora posamezna dejavnost, iz različnih razlogov razvijati hitreje od povprečja. Ob tem pa je jasno, da če se nekdo razvija hitreje od povprečja, se mora nekdo razvijati relativno počasneje. Tu ni možna razlaga o zapostavljanju posameznih področij, gre za zavestno spoznanje in prispevek, da v določenem času združeno delo kot celota odpravi v preteklosti nastala nesorazmerja in zagotovi hitrejši, skladnejši in stabilnejši družbenoekonomski razvoj.

Od naše skupne odločitve o tem, kam bomo v prihodnjem petletnem obdobju usmerjali naše napore za ekonomski, socialni in prostorski razvoj naše občine zavisi, ali bomo krenili na pot skladnejšega vsestranskega razvoja, ki bo na trdnih temeljih omogočal bujnejšo rast nadaljne stavbe. Dvojno odgovornost prevzemamo. Prva je ta, da bo plan resnično odraz interesa in zavestne opredelitve najširšega kroga delovnih ljudi in občanov in druga, da ga bomo postavili realno, da bo po petih letih tudi uresničen.

OSNUTEK DRUŽBENEGA PLANA RAZVOJA OBČINE VRHNIKA za obdobje 1976 - 1980

Osnutek družbenega plana občine za obdobje 1976 - 1980 obravnava v svojem prvem delu osnovne značilnosti dosedanjega ekonomskega, socialnega in prostorskega razvoja, ki predstavlja osnovno izhodišče za predviden srednjeročni razvoj občine kot celote. Zaradi obsega tega dela prikazujemo samo nekatere pokazatelje dosedanjega razvoja, ki so značilni za predviden razvoj v obdobju 1976 - 1980.

I. Ocena dosedanjega razvoja občine

Dosedanji demografski razvoj občine Vrhnika kaže na hitro naraščanje števila prebivalstva. Gustota prebivalcev se je povečala od 78 prebiv./km² v letu 1966 na 92 prebiv./km² v letu 1975.

Povprečna letna stopnja rasti prebivalcev v zadnjih 10 letih je 1,8 %.

Pomembno je tudi dejstvo, da ima občina Vrhnika visok odstotek zaposlenega prebivalstva in sicer 46,0 %. Od tega je 26,8 % vsega prebivalstva zaposlenega v organizacijah združenega dela občine Vrhnika 19,2 % pa je zaposlenih izven naše občine in to predvsem v Ljubljanskih organizacijah združenega dela.

Za vrhniško gospodarstvo v obdobju 1970 - 1975 je značilna hitrejša rast narodnega dohodka (26 %) kot je povprečna letna rast v SR Sloveniji (24 %). Tako sorazmerno visoka stopnja rasti narodnega dohodka je posledica večje stopnje zaposlovanja (4,3 %) letno in ne večje produktivnosti dela.

Sektorska struktura bruto dohodka kaže na visoko udeležbo sekundarnega sektorja, predvsem industrije, ki je tudi glavni nosilec gospodarskega razvoja občine.

Ostale dejavnosti (trgovina, storitvena obrt, kmetijstvo, gospodarstvo in dr.), glede na hitro rast industrije oziroma sekundarnega sektorja so zmanjševale svojo udeležbo v strukturi bruto dohodka čeprav so v absolutnih zneskih povečevali ustvarjeni bruto dohodek.

Povprečna letna stopnja bruto dohodka (23,0 %) v razdobju 1971 - 1972 je bila presežena v industriji (26,8 %) in gradbeništvu (23,2 %) medtem ko so vsa ostala področja izpod občinskega povprečja.

V dosedanjem razvoju so se posamezne panoge dejavnosti deloma iz objektivnih kot tudi subjektivnih razlogov prepočasno razvijale (elektro, kemična, kovinska industrija), posebej pa velja ta ugotovitev za kmetijstvo, gostinstvo, trgovino in storitveno obrt.

Javna razprava naj bi posegla tudi na ta področja in podala določena stališča na osnovi katerih bi bil dopolnjen predlog družbenega plana občine Vrhnika za obdobje 1976 - 1980.

Delitev ustvarjenega celotnega dohodka se je v obdobju 1971 - 1975 spreminjala. Ugotavljamo, da v strukturi celotnega dohodka raste udeležba porabljenih sredstev, zakonskih in pogodbenih obveznosti medtem, ko se zmanjšuje dosežen dohodek in sredstva za sklade.

Izvozno usmerjanje gospodarske organizacije v naši občini, ki so tudi dosegle visoko stopnjo rasti izvoza (34,1 %) so IUUV Vrhnika in Liko Vrhnika. Poleg teh sta se v letu 1975 pojavili še dve gospodarski organizaciji in to Fenolit Borovnica in Iskra Vrhnika. V strukturi izvoza je še vedno z največjo udeležbo Industrija usnja Vrhnika 68,0 % Liko 28,7 % ostale gospodarske organizacije 3,3 %.

Glede na dosežene rezultate gospodarstva bi pričakovali reševanje problemov nastalih zaradi intenzivnega povečevanja števila prebivalcev tudi v družbenih dejavnostih vsaj v taki meri kot je potekal razvoj gospodarstva. Dejansko pa so ta področja glede na materialna vlaganja zaostajala. Edina objekta, ki sta bila zgrajena v preteklem petletnem obdobju sta Vzgojno varstveni zavod in Dom počitka. Stroški za Vzgojno varstveni zavod so bili cca 4,7 mio. din, za Dom počitka pa 13,4 mio. din.

Opozarjamo, da področje družbenih dejavnosti (vzgoja in izobraževanje, otroško varstvo, kultura, socialno skrbstvo in zdravstvo) niso v osnutku družbenega plana občine v celoti obdelani in opredeljeni - posebej pa ne investicijske naložbe v šolstvo in otroško varstvo. Vzrok za to je na eni strani vertikalna neusklajenost (t.j. na ravni povezanosti republiških in regionalnih interesnih skupnosti) na drugi strani pa nedogovorjene prioritete ter materialne možnosti oziroma razpoložljiva finančna sredstva za naložbe v te dejavnosti.

Glede na to naj se v javni razpravi izoblikuje vrstni red ter skupni dogovor o dodatnem zbiranju sredstev s strani KS.

Sredstva, ki so sedaj na razpolago in sredstva, ki se bodo zbrala v tem srednjeročnem obdobju ne omogočajo rešitve problema s šolskimi in varstvenimi prostori. Zato predlaga komisija za pripravo osnutka družbenega plana občine Vrhnika, da glede na probleme, ki so navedeni v osnutku plana pod točko „C“ tudi Krajevne skupnosti iz skupaj zbranih sredstev za svojo dejavnost izločijo del sredstev za reševanje problematike šolstva in otroškega varstva.

Občina Vrhnika meri 168 km², od tega pokrivajo gozdovi 54 % zemljišča, 36 % pa kmetijske površine. Na urbaniziranem področju občine je naseljenega 64 % prebivalstva, na neurbaniziranem pa 36 % prebivalstva.

Prostorska razporeditev in oblikovanje naselij je urejeno z urbanističnimi dokumenti in sicer z urbanističnim programom iz leta 1968, ki poleg opisov obstoječega stanja in vodnogospodarskih opredelitev vsebuje prometno in energetska omrežja ter namensko porazdelitev površin in varovana območja. Na osnovi urbanističnega programa so izdelani in potrjeni zazidalni načrti za del naselij Vrhnika, Borovnica, Dragomer, Log, Verd, Bevké, Drenov grič in Lukovica.

Ostala naselja in deli naselij se urejajo z urbanističnimi redi. Prostorski razvoj kljub obstoječi urbanistični dokumentaciji ni potekal usmerjeno in usklajeno, saj je za preteklo obdobje značilna hitra rast individualne stanovanjske izgradnje, ki jo ni vzporedno spremljala izgradnja spremljajočih objektov in objektov komunalnega standarda.

Obstoječi odlok o prostorskih izhodiščih za izrabo površin občine Vrhnika, ki pokriva vse krajevne skupnosti, pa predstavlja preusmeritev v smotnejše izkoriščanje prostora, kar je obvezna osnova za vse nadaljnje kompleksne in parcialne posege v prostor. Tako je po tem odloku opredeljenih cca 650 ha kot zazidljiva površina, od katerih je 60 % izkoriščenih, 40 % pa je prostorskih površin, ki jih je možno še pozidati.

Posebej je obravnavano področje Zaplana kot športno rekreacijsko območje s cca 200 ha zazidljivih površin, ki so preventivno namenjene gradnji vikendov. 25 % teh površin je zazidanih, ostanek t.j. 75 %, pa predstavljajo proste površine.

Pri gradnji stanovanj v preteklosti je prednjačila individualna gradnja. Z ustanovitvijo Samoupravne stanovanjske skupnosti je prišlo do intenzivnejše družbeno-blokovne gradnje in to predvsem na območju mesta Vrhnika, kjer je največ delovnih mest in s tem v zvezi tudi največ stanovanjskih problemov.

V preteklem petletnem obdobju je bilo zgrajenih 115 družbenih in 397 privatnih stanovanj. Trenutno je v gradnji 125 družbenih in 150 privatnih stanovanj.

Ob popisu 1971 je bilo v občini skupno 3.694 stanovanj s 4.038 gospodinjstvi, kar pomeni, da je primanjkovalo 344 stanovanj. Ob upoštevanju povprečnega letnega porasta števila gospodinjstev in, novozgrajenih stanovanj izhaja, da primanjkuje v letu 1975 321 stanovanj.

Komunalno gospodarstvo postaja vzporedno z vse večjim materialnim napredkom eden od največjih ovir naraščajočemu socialnemu standardu. Komunalna infrastruktura, kamor v ožjem pomenu besede sodijo preskrba z vodo, elektriko, urejanje cest, ulic, pločnikov, parkirišč, javne razsvetljave, telefonskega omrežja, parkov, kanalizacije,

odvoz smeti, tržnice, kopališča in pokopališča; v širšem pomenu pa obsega soočenje s problemom onesnaževanja in uničevanja okolja, s čimer se srečujemo na področju varstva voda, ozračja in narave.

Značilno je za občino, da komunalna dejavnost zaostaja spriču nagle urbanizacije. Komunalna dejavnost je bila usmerjena na vodilna naselja, ostala naselja pa so reševala to problematiko v okviru krajevnih skupnosti. Končno je vplivalo na tako stanje razmah individualne gradnje za katero so zahteve za m2 stanovanjske površine cca 2,5 krat večje komunalne investicije, kot pa strnjena blokovna gradnja.

Vseh občinskih cest je 134 km, od tega le 37 km asfaltiranih. Poleg občinskih poteka skozi občino tudi magistralna in regionalna cesta.

Vzdrževanje magistralnih in regionalnih cest na področju občine Vrhnika opravlja Cestno podjetje Ljubljana, medtem ko občinske ceste vzdržuje po pogodbi s Skupščino občine Vrhnika matično Komunalno podjetje. Regionalna cesta je v izredno slabem stanju in tako glede širine kot kvalitete ne odgovarja zakonskim predpisom. Podobno stanje je na občinskih cestah, kjer se opravljajo, samo naj-nujnejša vzdrževalna dela. Najbolj prizadeti so cestni odseki, kjer se razvija močnejši promet in sicer cesta Podšelo-Podlipa-Sremčje in cesta v spodnjo in zgornjo Zaplano. Z naraščajočim prometom postaja kritično tudi stanje objektov na teh cestah, predvsem je problematičen most na Podlipščici in most med Blatno Brezovico in Bevkami.

Kvalitetna oskrba s pitno vodo je postala v občini velik problem, saj so zahteve po pitni vodi glede na povišani življenjski standard, močno urbanizacijo in z razvojem industrije, izredno visoke, vodne rezerve pa so pičle. Kvaliteta vode je slaba zaradi onesnaženja že na izviru.

Poleg vodovoda, ki ga upravlja Komunalno podjetje in je tudi pod stalnim sanitarnim nadzorom, obstoja v občini še več lokalnih vodovodov, ki so jih zgradile krajevne skupnosti in skupine občanov, ki pa so v stalni nevarnosti okužbe.

Razvoj kanalizacijskega omrežja ovira močan razmah neusmerjene individualne stanovanjske gradnje. Dosedanje usmeritev v izdelavo greznic bo vsekakor nujno preusmeriti na kanalizacijo in čistilne naprave.

S kanalizacijskim omrežjem je zajetih cca 30 % komunalnih odpadkov, ostale odpadle so reševane z greznicami in odprtimi odtoki.

Občina se preskrbuje z električno energijo neposredno iz slovenskega energetskega sistema. Glede na sedanji razvoj industrije in stanovanjske gradnje, preskrba ni zadovoljiva. Razvod nizkonapetostnega omrežja v vseh novih zazidalnih okoliščinah ni zadovoljiv. Posebno so problematična področja Betajnove, področje ob priključku na avtocesto, Ligojna, Drenov grič, Jordanov kot, Dragomer III, Lukovica, Zaplana in Pokojšče.

Širjenje PTT omrežja predstavlja vključevanje v nadaljnji prostorski razvoj občine Vrhnika. V letu 1971 je bilo v občini Vrhnika 363 priključkov, ki so se navezovali na pošto Borovnica in pošto Vrhnika. Poleg tega je bilo področje naše občine pokrito tudi preko pošte Brezovica z 10 priključki. Preureditev PTT omrežja je že v razvojnem obdobju 1971 - 1975 prineslo določene spremembe in ima Vrhnika danes 705 telefonskih priključkov, od tega naselja Borovnica cca 180 priključkov, Vrhnika 500 priključkov in Brezovica za področje občine Vrhnika 45.

Glede na obstoječe potrebe primanjkuje približno 1.000 priključkov, vključno z javnimi govorilnicami.

Obstoječa pokopališča, ki jih z izjemno vrhniškega, upravljajo krajevne skupnosti postajajo premajhna. Nujne so razširitve in novogradnje pokopališč na Vrhniki, Drenovem griču, Logu in Dragomerju.

Področje urejanja zelenih površin je v pristojnosti Komunalnega podjetja Vrhnika, katero ureja v skladu z dogovorom med krajevnimi skupnostmi Vrhnika in Borovnica ter skladom mestnih zemljišč. Organizirano urejanje zelenih površin zajema 2.970 m², vključno s 300 m drevoreda.

Razvoj stanovanjske gradnje in industrije sta v naši občini dosegli stopnjo, ko je okolje že toliko onesnaženo, da terja nujne ukrepe. V industriji, komunalnem in stanovanjskem gospodarstvu je bil v preteklosti problem onesnaževanja reševan parcialno, kar ni prineslo zadovoljivih rešitev. Neurejena so odlagališča odpadkov industrije in ostalih odpadkov, saj z izjemo Vrhnike nima nobeno območje v občini organizirano odlaganje smeti. V sklopu z dejavnostmi krajevnih skupnosti moramo preiti v organizirano pridobivanje in urejanje odlagališč.

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST DELAVCEV

Dosedanje uresničevanje novih ustavnih temeljev za celovito preobrazbo družbe in odnosov v njej se je v občini močnejše odražalo

pri vzpostavitvi organizacijskih oblik samoupravnega - delavskega sistema in manj pri vzpostavitvi odnosov v njem. Tako lahko trdimo, da temeljna samoupravna organizacija in skupnost šele stopa na pot, po kateri se bo s pomočjo delegacij in vseh vmesnih členov (konference delegatov, organov samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij) udeležila širšega družbenega sporazumevanja, dogovarjanja in odločanja.

Seveda ne moremo mimo vseh subjektivnih in objektivnih vzrokov, ki so vplivali na dosednji razvoj.

Delo delegacij v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih je odvisno od razvitosti samoupravnih odnosov, od stopnje osveščenosti ter od strokovne in družbeno politične usposobljenosti delegatov samih, od povezanosti delegacij z delavci, od aktivnosti in dejavnosti družbenopolitičnih organizacij, o ustreznosti obojestranskega pretoka informacij in od vgraditve delovanja delegacij v celovit splet družbenoekonomskih odnosov v temeljni samoupravni organizaciji in skupnosti. Čeprav je ta odvisnost, gledano objektivno, proces preobrazbe družbenih odnosov v občini, pa sam proces terja v prihodnje še več vzpodbude vseh subjektivnih sil.

Delegacija kot dejavnik neposrednega in skupnega odločanja delovnih ljudi ima na voljo še premalo stališč zbora delovnih ljudi glede neposrednega družbenoekonomskega in samoupravnega položaja delavcev. Ugotoviti je treba, da razmerje: zbor delovnih ljudi - delegacija še ni vsepovsod in ne v celoti izoblikovano ter tudi še ni zaživel.

Konference delegacij, kot umetni člen sistema, so najbolj problematične, zlasti kadar konference povezujejo različne temeljne samoupravne organizacije. Problemi so zlasti funkcionalne narave (prosto-ske, materialne, tehnično-administrativne) kot tudi vsebinske, kjer se kažejo z vso nevarnostjo odtujevanja vplivu delovnih ljudi.

Potrebno je ugotoviti, da delegati in delegacije krajevnih skupnosti še vedno niso ustrezno in dovolj vključeni v vse ostale oblike samoupravnega in političnega dogajanja, odločanja in življenja v krajevnih skupnosti. Zaradi tega se stališča in smernice za delegate v zboru krajevnih skupnosti oblikujejo še prepogosto v okviru delegacij samih. Do tega prihaja tudi zato, ker oblike in vsebina dela ostalih organov v krajevni skupnosti (zbori delegatov, svet krajevnih skupnosti, osnovne družbenopolitične organizacije) ki še niso dovolj prilagojeni novemu delegatskemu načinu odločanja.

Čeprav so nekatere samoupravne interesne skupnosti nastale in delovale že pred novo ustavo, je bila njihova temeljna pomanjkljivost predvsem v tem, da so bila neposredna razmerja med izvajalci določenih storitev ter njihovimi uporabniki premalo razvita, zlasti kar zadeva urejanja bistvenih vprašanj v zvezi s programiranjem razvoja dejavnosti ter zagotavljanjem sredstev za njihovo uresničevanje. Po sprejetju nove ustave so se ti odnosi začeli spreminjati, vendar pa niso v svojem razvoju še dosegli tisto stopnjo, ki bi zagotavljala drugačno opredelitev položaja delavcev v ustvarjanju dohodka ter odločanju o pogojih za lastno in skupno družbeno delo, ki najde svoj najjasnejši obraz v položaju delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, prav tako pa tudi v dograditvi zamisli o krajevnih skupnostih. Samoupravne interesne skupnosti še ne delujejo kot rezultat skupnih prizadevanj njihovih članov. Toda tudi tu je treba ugotoviti, da so odvisna od stopnje razvoja in kvalitete samoupravnega položaja ter razmerij v temeljih samoupravnih skupnostih in organizacijah. Obstaja nevarnost, da bi tudi v primerih, ko naj bi skupščine samoupravnih interesnih skupnosti enakopravno sodooločale z drugimi zbori občinske skupščine samoupravne interesne skupnosti sodooločale v skladu z ožjimi in njim svojstvenimi interesi.

Samoupravno oblikovanje delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti ter oblikovanje samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti pomeni nedvomno uspeh v skupnih družbenih prizadevanjih za samoupravne organizacije ter njihovo tesnejšo vključitev v razvoj celotne občine na novih osnovah. Brez rezultatov so prizadevanja za ustanavljanja enot oziroma temeljnih skupnosti, ki naj bi delovnim ljudem v krajevnih skupnostih in TOZD še v večji meri približale problematiko in potrebe osnovnih nosilcev programa ter njihovega uresničevanja v posameznih dejavnostih. Tudi delegatski sistem za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti v glavnem odraža podobno težavo kot jih ugotavljamo za ta sistem v primeru skupščin družbenopolitične skupnosti, je da se te navadno še v manjši meri predmet trajne pozornosti družbenopolitičnih organizacij.

Delegatski sistem v občini je torej zaživel, vendar ga spremlja vrsta problemov, ki so tudi politične narave, kar je zlasti čutiti v delegacijah, ki so se v zadnjem času pri zavzemanju stališč začele „osamosvajati“. Tega dejstva ne smemo prezreti in ga ni mogoče opravičiti z nikakršno oceno o demokratizaciji samoupravnega odločanja, v katerega je formalno vključeno okrog 200 delegatov za področje združeneba dela in prav toliko za področje samoupravnih interesnih skupnosti ter z območij krajevnih skupnosti Vrhnika, Borovnica, Ve-

lika Ligojna, Dragomer—Lukovica, Drenov grič—Lesno brdo, Sinja gorica, Bevke, Verd, Log, Stara Vrhnika, Blatna Brezovica, Podlipa in Zaplana.

Ker je informiranje sestavni del sistema delegatskega odločanja, je treba temu posvetiti vso pozornost. Dokajšen napredek je bil že dosežen po oblikovanju delegatske skupščine občine vendar je opaziti, da je informiranje še vedno nepopolno in necelovito.

Zlasti ni pretoka informacij med temeljnimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi v smeri njihovih delegacij in skupščino občine z vsemi vmesnimi členi. Zato se kaže potreba po ustanovitvi INDOK centra v občini, ki bi služil uresničevanju samoupravnih delegatskih odnosov, namenjen pa bi bil vsem delovnim ljudem in občanom, ki so v samoupravnem delegatskem sistemu v skladu z ustavo nosilci dogovarjanja ni odločanja. Toda pri tem je zaskrbljujoč kadrovske, materialni in prostorski pogoji za uspešno delo centra. Kadri, ki bi delali v obveščevanju, bi morali izhajati iz vrst ekonomistov, pravnikov, prosvetnih delavcev, politologov, novinarjev, sociologov in programerjev. Gre torej za našo občino najbolj deficirane kadre. Najbolj realna pot za oblikovanje takega centra je združitev vseh razdrobljenih sil na področju obveščevanja. S tem ne bi samo racionalizirali obveščevanja in ga bolje organizirali, temveč bi zagotovili, da bi bile informacije veliko bolj učinkovite. Seveda je stvari potrebno jemati kar se da resno. V mnogih večjih organizacijah združenega dela so že zdaj dani pogoji za oblikovanje INDOK centra. Težje bo v manjših delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih, vendar pa bi v prihodnjem obdobju dosegli veliko, če bi združili vse, ki opravljajo nalogo obveščevanja. Razmisliti bo treba tudi o oblikovanju informativnih skupin zlasti v krajevnih skupnostih, ki bi se najlažje povežale z INDOK centrom v občini, za katerega ustanovitve bi se morali povsod čimprej zavzeti.

II. Ključni problemi

Analiza gospodarskega razvoja, prikazana v prvem delu srednjeročnega plana naše občine, nas opozarja na nekatere probleme, ki jih moramo reševati v naslednjem obdobju.

1. Rast bruto dohodka je vse premajhna za zadovoljevanje hitrejših rastočih družbenih potreb in za izvedbo prerazporeditve porabe, ki jo zahteva zaostajanje družbenih dejavnosti v svojem razvoju.

2. Ekstenzivno zaposlovanje v gospodarstvu, zlasti v industriji zahteva veliko angažiranje družbenih sredstev, predvsem v dejavnostih družbenega standarda (stanovanje, šole, vrtci, preskrba, komunalna infrastruktura).

3. Zastarelost obstoječih kapacitet zahteva povečano zaposlovanje in modernizacijo, ki pa je zaradi pomanjkanja sredstev omejena.

Neprijemna kvalifikacijska struktura zaposlenih in močna fluktuacija negativno vpliva na rast produktivnosti.

vzporedno z modernizacijo proizvodnje in izboljšanjem notranje organizacije, moramo izboljšati tudi kvalifikacijsko strukturo zaposlenih.

Problem zaposlovanja nekvalificirane delovne sile na delovnih mestih z manjšo zahtevnostjo del ostaja še nadalje problem, ki ga moramo reševati v naslednjem razvojnem obdobju. Nekvalificirano delovno silo bo treba zagotoviti iz drugih področij, ker domača delovna sila ni zainteresirana za takšna delovna mesta.

4. Udeležba posameznih dejavnosti v bruto dohodku kaže na upadanje terciarne dejavnosti (trgovina, obrt, turizem in gostinstvo) ob istočasnem porastu sekundarne dejavnosti (industrija) ter stagniranju primarne dejavnosti (gozdarstvo in kmetijstvo).

V strukturi terciarne dejavnosti ne opažamo posebne rasti na področju gostinstva in trgovine, s tem pa tudi preskrbe prebivalstva.

5. Dosedanji urbanistični dokumenti niso dohajali gospodarskega in družbenega razvoja. Izdelava urbanistične dokumentacije je bila vse preveč usmerjena v zagotavljanje prostora za individualno stanovanjsko gradnjo ob tem pa ni upoštevala potreb spremljajočih dejavnosti stanovanjskih naselij (šolstvo, otroško varstvo, preskrba, zelene površine, itd.)

Obstoječa urbanistična dokumentacija tudi ni upoštevala perspektivnih prostorskih potreb organizacij združenega dela, tako da so ostali utesnjeni in morajo iskati nove lokacije.

6. Meje zazidljivosti predstavljajo ločitev kmetijskih in zazidljivih površin. Potrebna pa je še namenska porazdelitev zazidljivih površin, pri čemer je posebno pozornost posvetiti površinam za:

- usmerjeno stanovanjsko gradnjo,
- realizacijo programov izgradnje objektov za potrebe šolstva, otroškega varstva, preskrbe in drugih družbenih objektov,

– izgradnjo servisnih, proizvodnih in skladiščnih objektov.

7. Dosedanje parcialno in skromno reševanje vprašanj komunalne oskrbe za vsa področja komunalnega gospodarstva pomeni resne motnje na tem področju. V srednjeročnem obdobju 1976–1980 je predvsem nadaljevanje z odpravljanjem komunalnega deficita in izdelati osnove za kompleksne komunalne rešitve (voda, pokopališča, kanalizacija, ceste, snaga, energija) s predračuni za komunalno opremljanje zemljišč.

8. Varstvo okolja je več ali manj zanemarjeno. Ne moremo govoriti o načrtnih ukrepih varovanja zraka, vode in okolja, ker so se zadeve dosedaj reševale le deloma in še to parcialno.

9. Razvoj ustrezne socialne infrastrukture v preteklem srednjeročnem obdobju je zaostajal z naravno rastjo prebivalstva ter priseljevanja, s tem pa tudi stanovanjske izgradnje, kar je povzročilo nenehno porazdelitev možnosti koriščenja dobrin za potrebe družbenih dejavnosti v občini (šolstvo, otroško varstvo, zdravstvo).

Z reševanjem prostorskih kapacitet glede na obstoječe stanje bi morali v občini začeti takoj razreševati stisko s prostori za potrebe šolstva in otroškega varstva.

a) Rešitev obstoječega stanja pri obstoječem številu prebivalcev in šoloobveznih otrok.

b) Zagotavljanje šolskega prostora glede na predviden porast števila prebivalstva in s tem šoloobveznih otrok.

c) Zagotovitev celodnevne šole.

d) Zagotavljanje prostorov za delovanje posebne šole.

e) Zagotovitev prostorov za predšolsko varstvo in vzgojo vsaj v taki meri, da se doseže slovensko povprečje zajetih otrok.

III. Projekcija razvoja za obdobje 1976 - 80

A. SPLOŠNA KONCEPCIJA DRUŽBENEGA RAZVOJA

Doseganje stopnje razvoja gospodarstva po posameznih panogah dejavnosti nam dajejo osnovo za načrtovanje razvoja v naslednjem petletnem obdobju, upoštevajoč razvojne programe organizacij združenega dela na območju občine Vrhnika.

Vsi podatki prikazani v tabelah temeljijo na podlagi obdelane druge ankete o minimumu kazalcev razvoja organizacij združenega dela za obdobje 1976-1980.

Celotni dohodek

Področje dejavnosti	absolutni zneski		indeks 80/75	v tisoč din povpr. letna stop. rasti
	1975	1980		
- industrija	1.048.841	1.697.481	162	10,1
- kmetijstvo	82.472	113.839	138	6,7
- gozdarstvo	19.510	18.395	94	-1,2
- gradbeništvo	59.200	110.000	186	13,2
- gostinstvo	9.800	14.400	147	8,0
- trgovina	84.938	135.500	159	9,7
- obrt	44.380	95.198	214	16,5
- komunala	11.606	16.929	146	7,9
- promet in zveze	6.613	13.028	197	14,6
SKUPAJ	1.367.360	2.215.770	162	10,2

Upoštevajoči programsko usmeritev temeljnih organizacij združenega dela Fenolit Borovnica, ki načrtuje povečanje celotnega dohodka 32,4 % povprečno letno, IUUV - Opekarna 24,0 %, Kovinarska 16,4 %, Tovarna Vrat Borovnica 12,9 % in Parketarna Verd 13,3 %, se predvideva, da bo celotno gospodarstvo občine povečevalo celotni dohodek po povprečni letni stopnji 10,2 %.

Struktura celotnega dohodka

Področja dejavnosti	absolutni zneski		struktura	
	1975	1980	1975	1980
- industrija	1.048.841	1.697.481	76,8	76,6
- kmetijstvo	82.472	113.839	6,0	5,1
- gozdarstvo	19.510	18.395	1,4	0,8
- gradbeništvo	59.200	110.000	4,4	5,0
- gostinstvo	9.800	14.400	0,7	0,6
- trgovina	84.938	135.500	6,2	6,2
- obrt	44.380	95.198	3,2	4,3
- komunala	11.606	16.929	0,9	0,8
- promet in zveze	6.613	13.028	0,4	0,6
SKUPAJ	1.367.360	2.215.770	100,0	100,0

Prikazane strukture posameznih področij kažejo, da tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju ne bo prišlo do bistvenih sprememb v korist enega ali drugega področja. Zmanjšuje se udeležba kmetijstva, gozdarstva in gostinstva, povečuje pa se udeležba obrti in gradbeništva, čeprav v absolutnih zneskih narašča celotni dohodek pri vseh področjih dejavnosti v občini.

Brutto dohodek

Brutto dohodek je seštevek dohodka za razdelitev, ki ga ustvarjajo organizacije združenega dela in obeh amortizacij po predpisanih in nad predpisanimi stopnjami.

V gibanju rasti in spremembah strukture brutto dohodka se kažejo razvojna gibanja in gospodarski premiki za naslednje srednjeročno obdobje.

Rast brutto dohodka občine po dejavnosti

Področje dejavnosti	absolutni zneski		indeks 80/75	v tisoč din Povp. letna stop. rasti
	1975	1980		
- industrija	262.200	443.206	169	11,1
- kmetijstvo	9.263	14.946	161	10,1
- gozdarstvo	7.562	6.682	88	-2,5
- gradbeništvo	18.000	39.000	217	16,7
- gostinstvo	5.000	7.550	151	8,6
- trgovina	9.736	15.260	157	9,5
- obrt (storitvena in proizvodna)	21.431	45.029	210	16,0
- komunala	5.161	6.318	122	4,1
- promet in zveze	4.065	8.440	208	15,8
SKUPAJ	342.418	586.431	171	11,4

Doseganje rasti brutto dohodka je predvsem odvisno od porabljenih sredstev (materialnih stroškov), ki so glede na nenehno rast cen reprodukcijskih materialov in surovin v preteklem srednjeročnem obdobju - posebej za njih treh let vplivali na manjšo stopnjo porasta brutto dohodka kot je bila stopnja celotnega dohodka, s tem pa so porabljena sredstva rasla s hitrejšo stopnjo. To nesorazmerje naj bi se izboljšalo v naslednjem srednjeročnem obdobju tako, da bo celotni dohodek rasel po povprečni letni stopnji 10,2 %, porabljena sredstva 9,7 % in brutto dohodek po 11,4 % povprečni letni stopnji.

Struktura brutto dohodka

Področje dejavnosti	absolutni zneski		struktura	
	1975	1980	1975	1980
- industrija	262.200	443.206	76,6	75,6
- kmetijstvo	9.263	14.946	2,7	2,5
- gozdarstvo	7.562	6.682	2,2	1,1
- gradbeništvo	18.000	39.000	5,3	6,6
- gostinstvo	5.000	7.550	1,5	1,3
- trgovina	9.736	15.260	2,8	2,6
- obrt (storitvena in proizvodna)	21.431	45.029	6,2	7,7
- komunala	5.161	6.318	1,5	1,2
- promet in zveze	4.065	8.440	1,2	1,4
SKUPAJ	342.418	586.431	100,0	100,0

Amortizacija

Amortizacija - eden od osnovnih virov za ohranitev vrednosti družbenih sredstev, s katero nadomeščamo obrabljanje družbenih sredstev se bo v naslednjem obdobju povečala za 210 %, oziroma od 36,9 mio din v letu 1975 na 77,7 mio din v letu 1980.

Področje dejavnosti	absolutni zneski		indeks 80/75	povp. letna stop. rasti
	1975	1980		
- industrija	29.551	62.972	213	16,4
- kmetijstvo	594	1.130	190	13,7
- gozdarstvo	344	375	109	1,8
- gradbeništvo	2.000	3.400	170	11,2
- gostinstvo	660	1.100	167	10,8
- trgovina	581	2.100	361	29,3
- obrt	2.008	4.272	213	16,4
- komunala	575	1.139	198	14,7
- promet in zveze	611	1.312	215	16,6
SKUPAJ	36.924	77.755	210	16,0

Prikazani podatki nam kažejo, da se gospodarske organizacije za naslednje srednjeročno obdobje vkalkulirale med porabljena sredstva (materialne stroške) amortizacijo po povprečni letni stopnji 16,0 %.

To povečanje amortizacije omogoča nabavo in zamenjavo osnovnih sredstev na eni strani in na drugi strani s vkalkulirano amortizacijo, znižujemo potencialna sredstva za sklade.

Rast osebnega dohodka – brutto

Področja dejavnosti	absolutni zneski		indeks 80/75	Povp. letna stop. rasti
	1975	1980		
– industrija	121.664	155.477	128	5,1
– kmetijstvo	5.109	6.679	130	5,5
– gozdarstvo	2.925	2.921	100	–
– gradbeništvo	12.900	28.000	217	16,8
– gostinstvo	2.750	4.000	145	7,8
– trgovina	6.561	9.350	142	7,3
– obrt	14.198	35.677	251	20,3
– komunala	3.327	3.777	113	2,5
– promet in zveze	1.835	3.109	169	11,1
SKUPAJ	171.269	248.990	145	7,8

Upoštevajoč dejstvo, da se večji del družbenih potreb zadovoljuje oziroma izračunava na osnovi porasta mase bruto osebnih dohodkov, ugotavljamo, da se bo le-ta povečevala povprečno letno po stopnji 7,8 %. Največji porast naj bi dosegla obrtna dejavnost in gradbeništvo.

Rast poslovnega sklada

Področje dejavnosti	absolutni znesek		indeks 80/75	Povp. letna stop. rasti
	1975	1980		
– industrija	51.463	96.864	188	13,5
– kmetijstvo	1.138	1.879	165	10,6
– gozdarstvo	909	909	100	–
– gradbeništvo	800	2.300	287	23,5
– gostinstvo	440	600	136	6,4
– trgovina	884	1.120	127	4,9
– obrt	3.926	7.658	195	14,3
– komunala	564	1.050	186	13,2
– promet in zveze	551	2.360	428	33,8
SKUPAJ	60.675	114.740	189	13,6

Sredstev za razširjeno reprodukcijo naj bi gospodarstvo občine povečalo s sedanjih 60,6 mio din na 114,7 mio din v letu 1980, kar znaša 13,6 % letno.

Pri tem je treba omeniti gospodarsko organizacijo Fenolit Borovnica, ki predvideva, da bo izločala sredstva za razširjeno reprodukcijo po povprečni letni stopnji 29,5 %.

Delitvena razmerja celotnega dohodka

Ekonomске kategorije	absolutni zneski		struktura	
	1975	1980	1975	1980
– celotni dohodek	1.367.360	2.215.770	100,0	100,0
– porabljena sred.	1.024.942	1.629.339	75,0	73,5
– bruto dohodek	342.418	586.431	25,0	26,5
– amortizacija	36.924	77.755	2,7	3,5
– dosežen dohodek	305.494	508.676	22,3	23,0
– bruto OD	171.269	248.990	12,5	11,2
– pogodbene in zakonske obveznosti				
+ SS	73.550	144.946	5,4	6,6
– skladi	60.675	114.740	4,4	5,2

Delitvena razmerja celotnega dohodka nakazujejo nekatera strukturna premikanja in to v korist manjše udeležbe porabljenih sredstev ter večjega deleža izločanja sredstev v sklade.

Projekcija zaposlovanja

V preteklem obdobju smo ugotavljali dinamično rast zaposlovanja. Število zaposlenih se je povečalo iz leta v leto, tako da je povprečna letna stopnja znašala 4,3 %.

Po zadnjih podatkih organizacij združenega dela (stanje december 1975) je bilo v gospodarstvu občine zaposlenih 3.395, v negospodarstvu 375 in poslovnih enotah in prodajalnah 434 ljudi – skupaj 4.205. Takšna hitra rast zaposlovanja predstavlja pritisk na standard prebivalstva, obremenjuje družbene dejavnosti ter istočasno terjajo nove naložbe v socialno sfero.

Programi razvoja gospodarskih organizacij kažejo, da bo v naslednjem srednjeročnem obdobju zaposlovanje naraščalo nekoliko počasneje, kar prikazuje naslednja tabela.

Rast števila zaposlenih po dejavnostih

Področje dejavnosti	Število zaposlenih		indeks 80/75	Pov. letna stop. rasti
	1975	1980		
– industrija	2.509	2.779	111	2,2
– kmetijstvo	78	81	104	0,8
– gozdarstvo	47	47	100	–
– gradbeništvo	243	330	136	6,4
– gostinstvo	43	63	146	7,9
– trgovina	129	131	101	0,2
– obrt	248	347	140	7,0
– komunala	64	76	119	3,6
– promet in zveze	34	41	120	3,8
SKUPAJ	3.395	3.895	115	2,9

Takšna so predvidevanja zaposlovanja gospodarskih organizacij brez sfere negospodarstva, poslovnih enot in prodajal in v občini.

Zgoraj prikazane stopnje rasti zaposlovanja nas opozarjajo, da bo svoj dohodek gradbeništvo, gostinstvo ter obrt povečevali še naprej na račun novega števila zaposlenih, ne pa z boljšo organizacijo, z modernizacijo proizvodnje oz. storitev, čeprav se na nivoju občine ta stopnja zmanjšuje v primerjavi s preteklim obdobjem.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih – gospodarstvo

Tehnološki napredek narekuje, da se problem zaposlovanja izraža tudi z vidika kvalifikacijske stopnje in strukture delavcev, zato se zaposlitev novih delavcev ne bi smela odražati le v kvantitativnem, temveč predvsem v kvalitativnem smislu.

Glede na predvidevanja gospodarskih organizacij v občini je predvidena naslednja kvalifikacijska struktura zaposlenih.

	Število zaposlenih		indeks 80/75	Pov. letna stop. rasti
	1975	1980		
– ozki profil	444	422	95	-1,0
– ozki profil 2	1.093	1.290	118	3,4
– ozki profil 3	580	662	114	2,7
– poklicne šole	901	1.033	114	2,7
– srednje šole	297	360	121	3,9
– višje šole	37	61	165	10,6
– visoke šole	43	67	156	9,3
SKUPAJ	3.395	3.895	115	2,9

Kvalifikacijska struktura zaposlenih – negospodarstvo (šole, knjižnica, NZD, lekarna, VVZ, Dom počitka)

	Število zaposlenih		indeks 80/75	Pov. letna stop. rasti
	1975	1980		
– ozki profil 1	39	35	90	-2,0
– ozki profil 2	15	18	120	3,8
– ozki profil 3	18	37	205	15,5
– poklicne šole	12	16	133	5,9
– srednje šole	111	124	111	2,2
– višje šole	56	99	177	12,2
– visoke šole	22	37	168	11,0
SKUPAJ	273	366	134	6,1

Predvidena rast zaposlovanja na področju negospodarstva (šolstvo, zdravstvo, varstvo in dr.) je sorazmerno visoka glede na predvidevanja gospodarskih organizacij.

Investicijska politika

Naslednje srednjeročno obdobje zahteva, da se z ustrezno investicijsko politiko zagotovi razvoj tistih dejavnosti, ki so perspektivne za občino in ki zagotavljajo prodajo svojih izdelkov na domačem in tujem tržišču.

V obdobju 1976–1980 so v SRS, kakor tudi v naši občini opredeljene dejavnosti skupnega interesa, za katere bo združeno delo s samoupravnim sporazumevanjem namenilo v okviru svojih možnosti razpoložljiva sredstva za razvoj teh dejavnosti.

Na nivoju naše občine ugotavljamo, da med te dejavnosti sodi kemična industrija, ki je svojo investicijsko politiko usmerila v izgradnjo novih kapacitet, ki terjajo velika vlaganja lastnih in tujih finančnih sredstev.

V osnovna sredstva so organizacije združenega dela predvidele vložiti 516,7 mio din, v obratna pa 79,5 mio din.

Od tega imajo zagotovljenih finančnih sredstev za osnovna sredstva 491,9 mio din in za obratna sredstva 78,9 mio din.

Investicije v osnovna in obratna sredstva

Področja dejavnosti	Vrednost investicije		Zagotovljena sredst	
	1976	1980	1976	1980
	Osnovna	Obratna	Osnovna	Obratna
v tisoč din				
– industrija	372.007	60.545	372.007	60.545
– kmetijstvo	13.118	1.700	8.325	1.000
– gozdarstvo	6.958	–	6.122	–
– gradbeništvo	22.010	9.000	22.010	9.000
– gostinstvo	12.450	1.200	3.450	600
– trgovina	15.500	5.000	15.500	5.000
– obrt	40.043	2.799	35.043	2.799
– komunala	–	–	–	–
– promet in zveze	34.671	–	29.454	–
SKUPAJ	516.757	80.244	491.911	78.944

Vrednost investicij v osnovna sredstva gospodarstva predvideva več kot je zagotovljenih sredstev in to za 4,8 %.

Po načrtih organizacij združenega dela bodo sodelovali v virih sredstev za investicije z lastnimi sredstvi (sredstva, ki jih izloča TOZD direktno) na osnovi združevanja in internih sovlaganj v skupno poslovanje v okviru delovne organizacije.

Ostali del zagotovljenih sredstev predstavljajo krediti domačih in tujih bank.

Viri sredstev za gospodarske naložbe 1976 – 1980

Področja dejavnosti	Sredstva TOZD		Posojilo domačih bank		Izvozna posojila	
	DO + združevanja		Osnovna	Obratna	Osnovna	Obratna
	Osnovna	Obratna	Osnovna	Obratna	Osnovna	Obratna
industrija	195.727	53.858	109.513	6.687	66.767	–
kmetijstvo	4.775	1.000	3.550	–	–	–
gozdarstvo	6.322	–	–	–	–	–
gradbeništvo	18.510	6.000	3.500	3.000	–	–
gostinstvo	2.250	600	1.200	600	–	–
trgovina	8.000	2.500	7.500	2.500	–	–
obrt	24.616	1.799	10.427	1.000	–	–
komunala	–	–	–	–	–	–
promet in zveze	25.034	–	4.360	–	–	–
SKUPAJ	285.094	65.757	140.050	13.787	66.767	–

V strukturi med posameznimi viri sredstev so zagotovljena sredstva temeljnih organizacij združenega dela in delovnih organizacij zastopana z 58 %.

Struktura zagotovljenih investicijskih sredstev

	Sredstva TOZD + DO	Posojilo domačih bank	Izvozna posojila	skupaj %
osnovna	58	28	14	100
obratna	83	17	–	100

Doseganje finančnih rezultatov je povezano z maksimalno izkoriščenostjo dosedanjih kapacitet in popolno izvedbo vseh investicijskih programov, ki so jih načrtovala organizacije združenega dela. V nasprotnem primeru gospodarstvo občine ne bo raslo s takšno stopnjo kot je predvideno oziroma opredeljeno v dogovoru o osnovah družbenega plana občine Vrhnika za obdobje 1976 – 1980.

IZVOZNA–UVOZNA ORIENTACIJA

Programi organizacij združenega dela načrtujejo, da se bo vrednost izvoza občinskega gospodarstva v srednjeročnem obdobju povečala z 268,6 mio din na 417,1 mio din, pri tem bi bila povprečna letna stopnja izvoza 9,2 %.

Rast izvoza za obdobje 1976 – 1980

Panoga	absolutni zneski		indeks	Povprečna stop. rasti
	1975	1980		
– usnjarska industrija	182.555	225.000	123	3,6
– lesna + gozdarstvo	77.624	137.522	177	12,1
– kemična industrija	6.600	52.300	792	51,7
– elektro industrija	105	440	419	33,2
– storitve	1.715	1.800	105	1,0
SKUPAJ	268.599	417.062	155	9,2

Predvidevamo, da se bo izvoz glede na nove izvozne možnosti kemične industrije, ki načrtuje največji letni porast izvoza povečal in bo v strukturi izvoznih usmeritev posameznih panog prišlo do sprememb, ki bodo vplivale na izvozno dejavnost gospodarskih organizacij celotne občine.

Izvoz bo v naslednjem srednjeročnem obdobju temeljil predvsem na prodaji industrijskega blaga.

Struktura izvoza po panogah

Panoge	1975	1980
– usnjarska industrija	68,0	54,0
– lesna + gozdarstvo	28,9	33,0
– kemična industrija	2,4	12,5
– elektro industrija	0,1	0,1
– storitve	0,6	0,4

SKUPAJ	100,0	100,0
--------	-------	-------

Delež izvoza v skupnem celotnem dohodku se bo zmanjšal od 19,6 % v letu 1975 na 18,8 % v letu 1980.

Vrednost uvoženih surovin in reprodukcijskega materiala se bo povečala od 121,6 mio din v letu 1975 na 155,9 mio din v letu 1980.

Razmerje med izvozom in uvozom je bilo leta 1975 2,2 : 1, v letu 1980 pa naj bi se to razmerje povečalo v korist izvoza 2,7 : 1.

V preteklem obdobju so razliko med vrednostjo izvoza in uvoza dosegle usnjarska in lesna industrija, medtem ko je kemična industrija beležila večji uvoz kot izvoz.

To nesorazmerje so bo v naslednjem srednjeročnem obdobju spremenilo in bo kemična industrija dosegla razmerje izvoz : uvoz 2,3 : 1.

Vrednost uvoženih surovin in reprodukcijskega materiala po panogah

Panoge	absolutni zneski		indeks	v tisoč din povprečna letna stop.
	1975	1980		
– usnjarska industrija	98.118	120.000	122	4,1
– lesna + gozdarstvo	8.675	12.645	146	7,9
– kemična ind.	14.295	22.362	156	9,3
– elektro ind.	425	660	155	9,2
– storitve + ostalo (KZ Vrh.)	69	240	348	28,3
SKUPAJ	121.582	155.907	128	5,1

Povprečna stopnja rasti uvoza je 5,1 kar je za 4,1 strukturno točko manjši od povprečne letne stopnje rasti izvoza.

Usmerjanje gospodarskih organizacij na tuja tržišča bo odvisno od dejavnikov, ki bodo vplivali na oblikovanje cen izdelkov in cen surovin ter reprodukcijskih materialov, ki predstavljajo proizvodne stroške.

Po zgoraj prikazanih podatkih izhaja, da je v letu 1975 neto devizni efekt 147,0 mio din, leta 1980 pa naj bi bil 261,1 mio din.

B. PROJEKCIJA GOSPODARSKEGA RAZVOJA

V skladu s dogovorom o osnovah družbenega plana občine Vrhnika ter opirajoč se na dosežene rezultate v preteklem obdobju in na osnovi

razpoložljivega gradiva – programov organizacij združenega dela, predvidevamo naslednje stopnje družbeno ekonomskega razvoja gospodarstva občine Vrhnika za obdobje 1976 – 1980:

– povprečna letna stopnja rasti prebivalstva	2,2 %
– povprečna letna stopnja rasti dohodka	11,4 %
– povprečna letna stopnja rasti zaposlovanja v gospodarstvu	2,9 %
– povprečna letna stopnja rasti izvoza	9,2 %
– povprečna letna stopnja rasti uvoza	5,1 %
– delež naložb v dohodku	23,8 %
– delež osebne potrošnje v dohodku	46,2 %
– delež celokupne skupne porabe v dohodku	30,0 %

1. Projekcija razvoja primarnega sektorja

Primarni sektor gospodarstva zajema kmetijstvo in gozdarstvo. Delež tega sektorja v strukturi ustvarjenega dohodka upada zaradi intenzivnega razvoja sekundarnega sektorja v naši občini.

Leta 1971 je znašal delež tega sektorja v skupnem dohodku 5,8 %, leta 1975 se je znižal na 4,9 %, medtem ko naj bi znašal po predvidevanjih leta 1980 njegov delež le še 3,7 %, čeprav se v zadnjem času poskuša rešiti problem proizvodnje hrane s preusmerjanjem perspektivnih kmetij v tržno proizvodnjo.

Kmetijstvo bo doseglo povprečno letno stopnjo rasti dohodka 10,1 %, medtem ko bo gozdarstvo po predvidevanjih stagniralo oziroma bo ustvarjalo za 2,5 % vsako leto manj dohodka.

Za razvojno usmeritev kmetijstva so pomembni naravni pogoji – v občini Vrhnika in obseg primernih obdelovalnih kmetijskih zemljišč.

Kmetijska zemljiška skupnost v svojem programu opredeljuje naloge, ki jih bo izvajala v srednjeročnem obdobju, da bi varovala kmetijske površine.

Od 6.329 ha kmetijskih zemljišč je primernih za kmetijsko obdelavo 4.300 ha. Kmetijska zemljiška skupnost gospodari s kmetijskim zemljiškim skladom občine Vrhnika in izvaja dolgoročno kmetijsko zemljiško politiko v občini.

Urbanizacija in razvoj sekundarnega sektorja v občini je vplivalo na upadanje deleža kmečkega prebivalstva. V letu 1961 je znašal delež 17,5 %, leta 1971 10,9 %.

Kmetijstvo

Kmetijske površine v občini so pretežno v zasebnem sektorju, saj odpade na družbeni sektor le 22 % vseh kmetijskih površin. Zaradi tega se bo razvoj kmetijstva v naslednjem srednjeročnem obdobju razvijal v smeri povezovanja kmetov kooperantov z zadrugo in predelovalno industrijo.

Osnovna usmeritev bo tudi v bodoče v pridelovanju proizvodnje živine, mleka in določenih vrst zelenjave. Istočasno bo Kmetijska zadruga Vrhnika skupaj s Kmetijsko pospeševalno službo, kot organizatorji in nosilci kooperacije in pospeševalnih ukrepov skrbela za povečanje pridelovanja drugih kultur (zelenjava, koruza), katerih pridelovanje na območju je racionalno. Poleg tega si bodo prizadevali za razvoj prašičereje. Kmetijska zadruga Vrhnika v sodelovanju s cca 700 kmeti-kooperanti načrtuje naslednjo proizvodnjo kmetijskotržnih proizvodov.

Vrste proizvodov	enota mere	1975	1980	indeks 80/75	Povpreč. letna stop.
– mleko v 000	litrov	2.500	4.000	160	9,9
– klavno govedo	ton	350	500	143	7,4
– klavna teleta	ton	20	40	200	14,9
– plemensko govedo	ton	9	18	200	14,9
– prašiči	ton	2	10	500	38,0
– jajca v 000	kom	10	20	200	14,9
– krompir	ton	40	40	100	–

Program razvoja kmetijstva je opredeljen v programu razvoja Kmetijske zadruge in to po posameznih nosilcih proizvodnje.

Če želimo tako, kot smo se opredelili v dogovoru o osnovah družbenega plana občine, doseči oziroma uresničiti predvidevanja razvoja kmetijstva je potrebno:

- s poglobljenim sodelovanjem in povezovanjem med kmetom in zadrugo proizvajati čimveč tržnih presežkov,
- še naprej usmerjati tiste perspektivne kmetije, kjer se le del članov družine ukvarja s kmetijstvom in ustvarja tržne presežke.
- kmete in kmetijskega delavca izenačiti pri vseh socialnih pravicah,
- zagotoviti nadaljevanje izvajanja davčnih olajšav za investicije v osnovna sredstva v kmetijstvu za vse perspektivne kmetije,

– nadaljevati s kreditiranjem pod ugodnimi pogoji (regresiranje obrestne mere),

– nadaljevati s hranilno kreditno službo pri Kmetijski zadrugi Vrhnika,

– pospeševati in nuditi strokovne nasvete pri usmerjanju zasebnih kmečkih gospodarstev,

– pričeti z razvojem pospeševanja prašičereje,

– širjenje obratov predelave (mlekarna, klavnica) in trgovske mreže,

– razvijati kmečki turizem tam, kjer so dani pogoji.

Skupščina občine Vrhnika, Skupnost za pospeševanje kmetijstva, Kmetijska zemljiška skupnost, Kmetijska zadruga Vrhnika ter ostali dejavniki bodo izvajali politiko razvoja kmetijstva.

Gozdarstvo

Občina Vrhnika ima 54 % gozdnih površin tj. 9.107 ha. Po strukturi lastništva je v družbeni lasti 4.019 ha in zasebni 5.088 ha. V pretežni meri so to gozdovi iglavcev (jelka, smreka), del pa mešani gozdovi – iglavci in listavci.

Gozdne površine na območju občine se širijo in to predvsem v višjih predelih. Čeprav površina gozdov zavzema več kot polovico celotne površine občine, pa vendar je gozdarstvo zavzemalo v skupnem ustvarjenem dohodku leta 1975 2,2 %, leta 1980 se predvideva upadanje deleža gozdarstva na 1,1 % in se bo tudi delež dohodka v absolutnem znesku zmanjšal.

Ugotavljamo, da je delež gozdarstva kljub velikemu gozdnemu bogastvu nizek.

Gozdno gospodarstvo Ljubljana – TOZD Vrhnika predvideva sečnjo, usklajeno s predpisanim etatom. Predvideni obseg blagovne proizvodnje bo 24.000 m³ povprečno letno. Pri gospodarjenju z gozdovi imajo odločilno vlogo gozdne komunikacije, zato bo v srednjeročnem obdobju zgrajenih 10 km gozdnih cest, za kar so že sredstva zagotovljena na nivoju delovne organizacije. Gozdno ureditvena dela bodo izvedena na površini 6.016 ha zasebnih gozdov in 2.480 ha družbenih gozdov.

Pregled proizvodnje – gozdarstvo

Proizvodnja GG Vrhnika	enota mere	1975	1980	Indeks 80/75
– hlodi za žago iglavcev	neto m ³	16.045	13.160	82
– celulozni les in les	neto m ³	4.246	3.181	75
– drugi sortimenti iglav.	neto m ³	675	4.112	609
– hlodi za žago listav.	neto m ³	4.177	2.471	59
– celulozni les in les	neto m ³	1	243	–
– drugi tehnični les list.	neto m ³	107	635	593
– drva	neto m ³	1.663	1.320	79
SKUPAJ	neto m ³	26.914	25.122	93

2. Projekcija razvoja sekundarnega sektorja

Sekundarni sektor gospodarstva, ki zajema industrijo, gradbeništvo in proizvodno obrt, povečuje svojo udeležbo v bruto dohodku predvsem zaradi razvoja industrije. V letu 1975 je udeležba sekundarnega sektorja v dohodku 85,3 %, predvidevanja kažejo, da se bo ta udeležba v letu 1980 povečala na 86,5 %.

V strukturi bruto dohodka, glede na posamezne dejavnosti sekundarnega sektorja zavzema največji delež industrija, kar prikazuje naslednja tabela.

Sekundarni sektor	struktura	
	1975	1980
– industrija	89,7	87,4
– gradbeništvo	6,1	7,7
– proizvodna obrt	4,2	4,9
SKUPAJ	100,0	100,0

Povprečna letna stopnja rasti bruto dohodka sekundarnega sektorja je sledeča:

	absolutni zneski 1975	1980	v tisoč din povp.letna stop.rasti
– industrija	262.200	443.206	11,1
– gradbeništvo	18.000	39.000	16,7
– proiz.obrt	12.075	24.930	15,6
SKUPAJ	292.275	507.136	11,6

11,6 % letna stopnja rasti bruto dohodka sekundarnega sektorja pri 2,6 % zaposlenosti pomeni večjo produktivnost dela na osnovi večjega izkoriščanja osnovnih sredstev in na osnovi investicijskega vlaganja.

Sekundarni sektor načrtuje povprečno letno stopnjo rasti zaposlenosti tega izhaja, da bo sekundarni sektor na novo zaposlil cca 400 delavcev ali povprečno na leto 80 ljudi.

Kvalifikacijska struktura sekundarnega sektorja se bo spremenila v korist zmanjševanja zaposlovanja nekvificirane delovne sile in povečanju zaposlovanja kvalificirane delovne sile potrebne za industrijo, gradbeništvo in proizvodno obrt.

Ugotavljamo, da bomo potrebovali v tem obdobju delavce z naslednjimi poklici: ključavničarje, obdelovalce kovin, zidarje, šivilje, usnarje in konfekarje usnjenih izdelkov.

	število zaposlenih 1975	1980	Povp. letna stop. rasti
– industrija	2.509	2.779	2,2
– gradbeništvo	243	330	6,4
– proizvod. obrt	156	200	5,1
SKUPAJ	2.908	3.309	2,6

Industrija

Industrija je nosilec gospodarskega razvoja v naši občini in ustvarja cca 76 % celotnega bruto dohodka občine. Industrija tudi zaposluje cca 72 % vseh zaposlenih.

Industrijska proizvodnja se razvija v naslednjih organizacijah združene-ga dela po panogah:

Panoge	Število OZD oz. TOZD	Naziv OZD oz. TOZD
– elektro industrija	1	„Iskrta” – Tovarna antenskih naprav Vrhnika
– kemična industrija	1	„Fenolit” Borovnica
– industrija gradbenega materiala	1	IUV – Opekarna Vrhnika
– lesna industrija	2	LIKO – TOZD Parketarna Verd LIKO – TOZD Tovarna vrat Borovnica
– usnjarska industrija	1	IUV – Usnjarna Vrhnika
– živilska industrija	1 +	„Žito” Ljubljana – obrat Vrhnika
	1	„Droga” Portorož – obrat Vrhnika
– industrija gumijastih izdelkov	1	„Sava” Kranj – obrat Vrhnika

Industrija zaposluje 2.509 delavcev. V letu 1980 se predvideva, da bo ta gospodarska panoga zaposlovala 2.779 delavcev ali 270 ljudi več kar pomeni 2,2 % več vsako leto. Pri tej stopnji zaposlovanja izhaja, da je osnovna naloga organizacij združenega dela s področja industrije povečanje produktivnosti dela. Z racionalnimi odločitvami pri novih naložbah z uvajanjem modernejših tehnologije in boljše organizacije dela je to nalogo možno doseči.

Na osnovi razpoložljivih podatkov za leto 1975 je produktivnost (dohodek na zaposlenega) izraženo v indeksu – znašal 120, kar je manj od povečanja življenjskih stroškov delavca.

V naslednjem obdobju organizacije združenega dela načrtujejo, da bodo povečale produktivnost dela, pri tem pa bodo pri svojih odločitvah delavci združeni v industriji usmerjali nove naložbe v dejavnosti, ki so perspektivne in izvozno usmerjene.

Delavci združeni v industrijski dejavnosti posvečajo pozornost tudi racionalni porabi surovin. Pomanjkanje in podražitev surovin v svetovnem merilu bo značilno vplivalo tudi na jugoslovansko gospodarstvo.

V občini Vrhnika so največje organizacije združenega dela vezane na uvoz iz tujine, kar pomeni veliko obvezo delavcev pri povezovanju in izkoriščanju surovin.

Industrijska dejavnost je pomembna izvozna orientacija, ki je za občino Vrhnika edini vir deviznih sredstev. Zunanje trgovinska aktivnost industrije je vse skozi bila izvozno aktivna.

Za naslednje obdobje se predvideva, da bo neto devizni učinek raste po povprečni letni stopnji 12,2 %.

Rast bruto dohodka

Panoge dejavnosti	absolutni zneski 1975	1980	indeks	v tisoč din Povp.letna stop.rasti
– elektro industrija	6.613	12.060	182	12,8
– kemična industrija	34.685	141.060	407	32,4
– industrija grad. materiala	5.300	20.342	384	30,9
– lesna industrija	64.069	98.352	153	8,9
– usnjarska ind.	144.875	155.000	107	1,4
– živilska ind.	6.658	16.392	246	19,8
– gumijasti izd.	ni podatkov			
SKUPAJ	262.200	443.206	169	11,1

Tako povečanje bruto dohodka bo industrija dosegla na osnovi investicijskih vlaganj. V tem obdobju bodo organizacije združenega dela vložile v osnovna sredstva 372,0 mio din ali 52,6 %. Za povečanje obratnih sredstev industrija načrtuje 60,5 mio din, od tega imajo zagotovljenih 53,8 mio din ali 89 %, ostala potrebna sredstva bodo organizacije združenega dela pridobile od inozemskih partnerjev v tujih in domačih bank.

Viri sredstev za investicijska vlaganja industrije

	Sred.TOZD, DO + združevanje osnovna	osnovna	Posojilo dom.bank obratna	Izvozna posojila osnovna	obrat
– elektro ind.	4.000	868	–	6.287	–
– kemična ind.	84.149	14.000	20.000	–	20.000
– ind.grad. materiala	–	–	–	–	–
– lesna ind.	83.153	18.390	70.150	–	46.767
– usnjarska	15.000	20.000	10.000	–	–
– živilsko	9.425	600	9.363	400	–
– gumijasti izdelki	ni podatkov				
SKUPAJ	195.727	53.858	109.513	6.687	66.767

a) elektro industrija

V elektroindustriji deluje samo ena temeljna organizacija združenega dela – Iskra – široka potrošnja TOZD Tovarna antenskih naprav, ki zaposluje 104 delavcev, predvsem žensko delavno silo. Do leta 1980 bo zaposlila še na novo 10 delavcev, to je povprečna letna stopnja 1,9 %

Tovarna antenskih naprav proizvaja:

- TV in UKV antene
- avto antene in
- razni pribor

Fizični obseg proizvodnje bodo delavci dosegli po povprečni letni stopnji 7,2 %.

	Enota mere	Fizični obseg proizv. 1975	1980	Povp.letna stop.rasti
– TV in UKV antene	kos	119.500	170.000	7,3
– avto antene	kos	11.125	15.000	6,1

Sredstva za investicijska vlaganja bodo delavci zaposleni v Tovarni antenskih naprav namenili za nakup opreme (strojev in naprav), ki bodo pripomogle dvigu proizvodnje ter produktivnosti dela. Proizvodnja sloni predvsem na montaži anten in izdelovanju polizdelkov, kar pa je dosedaj bilo ročno. V letu 1978 se predvideva začetek novih investicijskih vlaganj za gradnjo nove proizvodne hale, ki naj bi bila končana do konca leta 1980.

S tako usmeritvijo bodo delavci povečali doseganje bruto dohodka po povprečni letni stopnji 12,8 %, kar pomeni, da se bo v elektroindustriji produktivnost povečala za 11,7 %

b) kemična industrija

Na področju kemične industrije deluje temeljna organizacija združenega dela „Fenolit” Borovnica, ki zaposluje 189 delavcev. V naslednjem

srednjeročnem obdobju bo na novo zaposlila 41 delavcev, predvsem kvalificirano delavno silo. Povprečna letna stopnja zaposlovanja v kemični industriji bo 4,1 %, kar je razumljivo glede na nove proizvodne zmogljivosti, ki jih bo dosegla v naslednjem obdobju.

V skladu z družbenim dogovorom o osnovah razvoja SFRJ in SRS je program razvoja Fenolit Borovnica opredeljen in usklajen na nivoju delovne organizacije „Donit“ Medvode.

Srednjeročni program TOZD – Fenolit načrtuje naslednjo proizvodnjo:

Vrste	enota mere	Količine Fizični obseg proiz. 1975 1980	Povp.letna stopnja rasti
– fenolne smole	ton	7.977 15.000	13,5
– furanske smole	ton	– 5.000	–
– duroplasti	ton	869 3.000	28,2
– odpreski	ton	207 800	31,0
SKUPAJ	ton	9.053 23.800	21,4

Proizvodni program Fenolita nam prikazuje veliko ekspanzijo kemične industrije v občini. Predvidena rast celotnega dohodka bo dosegla povprečno letno stopnjo 23 %, medtem ko bo rast bruto dohodka rasla po povprečni letni stopnji 32,4 %.

Razvoj kemične industrije omogočajo investicijska vlaganja v rekonstrukcijo obstoječih obratov in izgradnjo novih.

TOZD – Fenolit Borovnica je v skopu delovne organizacije „Donit“ Medvode skupaj z delavci opredelila in določila prioriteto proizvodnje glede na razvojne možnosti posameznih temeljnih organizacij združenega dela, ki se združujejo v delovno organizacijo.

Na osnovi teh odločitev TOZD Fenolit Borovnica načrtuje naslednja investicijska vlaganja:

Načrtovanje investicij v osnovna in obratna sredstva kemične industrije:

Projekt	Vlaganja v		Skupaj
	osnovna sredstva	obratna sredstva	
–		14.000	14.000
– smole	52.640		52.640
– duroplasti	7.713		7.713
– transport, menza	47.923		47.923
– odpreski	9.238		9.238
SKUPAJ	117.514	14.000	131.514

Predvidene investicije v obrate za proizvodnje smole duroplastov, odpreskov ter izgradnja obrata družbene prehrane bo Fenolit pokrival iz lastnih sredstev v višini 94,1 mio din ali 71,6 % in kreditov v višini 37,4 mio din ali 28,4 %.

Usmerjanje kemične industrije v proizvodnjo smole duroplastov in odpreskov je pogojno z večjim povpraševanjem na tržišču.

Temeljna organizacija združenega dela „Fenolit“ Borovnica bo v naslednjem obdobju povečala produktivnost po povprečni letni stopnji 23,1 %.

c) industrija gradbenega materiala

Prizadevanje delavcev združenih v delovno organizacijo „Industrija usnja Vrhnikar“ so omogočila, da perspektivni razvoj občine ne bi slonel na dveh nosilcih razvoja oziroma kolektivnih (IUV, LIKO), zato so sredstva namenjena za razširjeno reprodukcijo gradbenega materiala.

V naslednjem srednjeročnem obdobju bo TOZD Opekarna Vrhnikar usmerjena predvsem v iskanju možnosti uvajanja proizvodnje raznih gradbenih polizdelkov in elementov na porotonski osnovi. V ta namen bo morala predvsem sodelovati z močnejšo gradbeno operativno ljubljanskega bazena in s strokovnimi institucijami, ki jim je naloga proučevanje gradbenega materiala in njegove tipizacije in standardizacije.

IUV – TOZD „Opekarna“ zaposluje 75 delavcev, do leta 1980 naj bi se število delavcev zmanjšalo za cca 35 ljudi. Osnovni dejavnik, ki vpliva na zmanjšanje delovne sile v novi „Opekarni“ je avtomatizacija proizvodnje, to pomeni, da bo treba v „Opekarni“ izboljšati strukturo zaposlenih. Zaradi težkih pogojev dela bo temeljna organizacija združenega dela zaposlovala predvsem moško delovno silo.

TOZD „Opekarna“ načrtuje naslednje povečanje proizvodnje:

Enota mere	Fizični obseg proizv.		Povp.letna stop.rasti
	1975	1980	
Opečni izdelki vseh vrst	tisoč kos NF	6.811 35.000	38,7

Glede na predvideno povečanje proizvodnje TOZD „Opekarna“ bo vsako leto dosegla povprečno letno stopnjo rasti celotnega dohodka 24,3 % in bruto dohodka 30,9 % pri manjšem številu zaposlenosti, kar je dovolj trden dokaz, da se bo produktivnost dela vsako leto povečala.

d) lesna industrija

Delovna organizacija „LIKO“ Vrhnikar združuje dve temeljni organizaciji združenega dela:

– TOZD – Parketarno Verd in

– TOZD – Tovarno vrat Borovnica

Temeljna organizacija združenega dela Parketarna Verd načrtuje v svojem srednjeročnem programu povečanje števila zaposlenih s sedanjih 422 na 439 to je 0,8 % povprečno letno.

Na osnovi novo zaposlenih delavcev ter boljše tehnologije bodo delavci TOZD – Parketarne Verd dosegli naslednji fizični obseg proizvodnje:

Vrste proizvodov	Enota mere	Fizični obseg proizv.	Povp.letna stop.rasti
		1975 1980	
– žagan les iglavcev	m3	5.413 5.440	
– žagan les listavcev	m3	5.463 6.800	4,4
– stoli	kos	248.370 386.131	9,2
– vrata	kos	16.722 17.670	1,1
– parket	m2	– 200.000	–
– odpadki	t	3.500 9.345	21,7

Ugotavljamo, da proizvodni program temeljne organizacije združenega dela predvideva največje letno povečanje mizarskih izdelkov ter uvaja na novo proizvodnjo parketa, ki je bilo v zadnjih letih opuščeno.

Tako povečanje fizičnega obsega proizvodnje omogoča, da bodo delavci TOZD Parketarna Verd povečali vsako leto celotni dohodek za 13,3 %, bruto dohodek pa za 9,3 %.

Investicijski program temeljne organizacije združenega dela predvideva investicijska sredstva za obnovo žagalnice, izgradnje II.faze stolarnice in rekonstrukcijo obrata parketa v višini 72,0 mio din ob lastni udeležbi 45,7 %.

TOZD Tovarna vrat Borovnica zaposluje 424 delavcev, leta 1980 bo zaposlovala 496 delavcev, to je 72 delavcev več ali povprečno letno 3,2 %.

Predvideni fizični obseg proizvodnje:

Vrsta proizvodov	Enota mere	Fizični obseg proizv.	Povp.letna stop.rasti
		1975 1980	
– jelov žagan les	m3	10.260 10.114	1,4
– bukov žagan les	m3	4.152 7.220	11,7
– mizarski izdelki	kos	110.579 285.522	20,9
– vrata	kos	108.011 181.111	10,9
– krila	kos.	38.655 103.318	21,7
– podboji	kos	14.209 41.327	23,8

Povečanje fizičnega obsega proizvodnje omogoča delavcem Tovarne vrat Borovnica, da dosegajo vsako leto 12,9 % več celotnega dohodka, bruto dohodka pa 8,6 % več.

Investicijske naložbe bodo usmerjene v dokončanje rekonstrukcije obrata za proizvodnjo vrat in za zamenjavo opreme v višini 106, mio din, ob 37,9 % lastni udeležbi.

e) usnjarska industrija

TOZD – Usnjarna Vrhnikar predeluje surove svinjske kože in polstrojene svinjske kože v svinjsko usnje, predvsem za oblačilne in druge namene in surove svinjske ščetine v sortirane ščetine.

Usnjarna Vrhnikar je specializirana za predelavo surovih svinjskih kož in bo po dogovoru znotraj DO IUV tudi v naprej predelovala svinjske kože v višini cca 16.200 ton odmaščene teže letno, kar je na nivoju sedanje kapacitete. Iz te surovinske osnove si bodo delovni ljudje temelj-

ne organizacije prizadevali doseči čim boljši količinski in kvaliteten izplen. Pod pojmom količinski izplen je razumeti čim boljši rendement kakor tudi za čim popolnejši koristek kožne substance za pridobitev raznih vrst cepljenca in ščetin.

Pod pojmom kvalitetnega izplena pa je razumeti asortiment usnja, katerega poudarek bo na kvalitetnih oblačilnih velurjih.

Pod pojmom kvalitetnega izplena pa je razumeti asortiment usnja, katerega poudarek bo na kvalitetnih oblačilnih velurjih.

Z ozirom na obstoječe predelovalne kapacitete obdrži Usnjarna Vrhnikarja tudi v bodoče lakiranje raznih vrst usnja ter predelave, odnosno sortiranje svinjskih ščetin.

TOZD - Usnjarna predvideva povprečno letno stopnjo zaposlovanja 0,7 %.

Razvojni program Usnjarne predvideva naslednjo proizvodnjo:

	Enota mere	Fizični obseg proizv. 1975	Fizični obseg proizv. 1980	Povp.letna stop.rasti
- svinjsko usnje v 000	m ²	2.977	3.065	0,6
- sortirane ščetine	ton	101	150	8,2
- lak usnje obdelano iz polizdelkov v 000	m ²	107	100	-
- svinjski cepljenec kot polizek v 000	m ²	-	600	-

Poleg osnovne dejavnosti predvideva v svojem razvojnem programu tudi predelavo usnja v končne izdelke (usnjeno konfekcijo in usnjeno galanterijo).

Proizvodnja usnjene konfekcije se bo v naslednjem srednjeročnem obdobju 1976-1980 gibala v naslednjih okvirih:

	Enota mere	Fizični obseg proizv. 1975	Fizični obseg proizv. 1980	Povp.letna stop.rasti
- usnjene konfekcije v 000	m ²	76	400	39,4

Oddelek - galanterija v sestavi TOZD Usnjarna Vrhnikarja bo tudi v bodoče obdržal sistem ekskluzivne proizvodnje, ki bo namenjena predvsem lastni prodajni mreži. Poleg modne galanterije, ki naj bi ostala v bodoče v približno enakih okvirih, se predvideva v okviru tega oddelka razširitev in povečanje proizvodnje drobnih galanterijskih izdelkov (pasov, denarnice).

Proizvodnja usnjene galanterije se bo gibala v naslednjih okvirih:

	Enota mere	Fizični obseg proizv. 1975	Fizični obseg proizv. 1980	Povp.letna stop.rasti
- usnjena galanterija v 000	m ²	21	60	23,4

Do konca srednjeročnega obdobja se bo proizvodnja povečala takole:

- predelava surovih kož od 15.000 ton na 16.200 ton letno
- usnjena predelovalna dejavnost pa od sedanjih 97.000 m² predelanega usnja letno na 460.000 m².

Za takšno povečanje fizičnega obsega proizvodnje bodo potrebna določena investicijska vlaganja. Zaradi objektivnih pogojev in komperativnih prednosti je predvidena izgradnja objekta usnjarske konfekcije na Vrhnikarja v vrednosti 25,0 mio din ob 60,0 % lastni udeležbi.

Poleg naložb v osnovna sredstva bodo namenili še 20 mio din lastnih sredstev v obratna sredstva.

f) živilska industrija

Na območju občine delujeta dve organizaciji, ki nimata status TOZD-a, ŽITO Ljubljana - DE Vrhnikarja in DROGA Portorož - obrat Vrhnikarja.

Žito Ljubljana - obrat Vrhnikarja zaposluje 84 delavcev, leta 1980 pa naj bi se število delavcev povečalo za 6 ali povprečno letno 1,4 %.

Proizvodnji program obrata na Vrhnikarja predvideva naslednjo proizvodnjo - predelavo:

Vrsta	enota mere	Fizični obseg 1975	Fizični obseg 1980	Povp.letna stop.rasti
- moka koruzna	ton	1.772	3.399	13,9
- druga luščena žita	ton	1.020	1.121	1,9
- kruh - pevico	ton	1.580	2.377	8,5

Povečanje predelave živilskih artiklov (moke, kruha) bodo delavci „Žita“ dosegli na osnovi že vloženih sredstev v novo moderno pekarno na Vrhnikarja s kapaciteto 1.200 kg/h ter na podlagi že dogovorjene nadaljnje usmeritve.

Povprečna letna stopnja rasti bruto dohodka bo 15,6 % pri 1,4 % stopnji zaposlovanja.

„Žito“ - DE Vrhnikarja načrtuje, da bo v naslednjem obdobju zagotovila sredstva za nabavo manjkajoče opreme za koruzni mlin, zgradilo novo podnje skladišče ter silos za moko.

Celotna investicijska vlaganja bodo 8,2 mio din, od katerih imajo zagotovljenih na nivoju TOZD in delovne organizacije le 3,3 mio din ali 40,4 %, ostalih 4,9 mio din naj bi pridobili s posojilom domačih bank.

Droga Portorož ima v svojem sestavu tudi TOZD „Gosad“, ki povezuje organizacijsko enoto - DE „Jelka“ Vrhnikarja s predmetom poslovanja - „predelava in pakiranje domačih čajev in čajnih mešanic“.

V srednjeročnem obdobju 1976 - 1980 PE „Jelka“ predvideva rešitev osnovnih problemov:

- izgradnjo prostorov in
- preusmeritev proizvodnje

V letu 1978 se bo obrat lociral na novi lokaciji, pri tem se na obratu Vrhnikarja ne predvideva povečanje števila zaposlenih, vezanih za sedanji program, temveč povečanje izhaja iz pripojitve poslovne dejavnosti iz Ljubljane (11 delavcev).

	Enota mera	Fizični obseg finančnih proizv. 1975	Fizični obseg finančnih proizv. 1980	Povp.letna stop.rasti
- domači čaj	ton	376	-	-
- priprava filter čajev	ton	54	200	30,0
- gobe	ton	-	50	-
- instant čaji	ton	-	500	-
- ostalo	ton	21	25	3,6
SKUPAJ	ton	451	775	11,5

Ugotavljamo, da bo proizvodnja domačih čajev počasi izpadla iz proizvodnega programa, pridobili pa bi proizvodnjo instant čajev in gob, ki bi jo prenesli iz TOZD „GOSAD“ Ljubljana. Poleg tega bi v letu 1978 prenesli iz poslovne enote Ljubljana vso dejavnost odkupnega proizvodnega in skladišnega značaja.

Na obratu „Jelka“ pa bi še nadalje ostala dejavnost priprave šipka in cveta Hibiskusa za filter čaje, ki se finalizirajo v TOZD Začimba.

Usmerjena proizvodnja bo omogočila letno povečanje celotnega dohodka za 17,4 %, bruto dohodka pa za 26,0 %.

Industrijski program in vlaganja v osnovna ter obratna sredstva predstavljajo znatno povečanje sedanjih kapacitet obstoječega proizvodnega asortimana, še posebej uvedba novih proizvodov z moderno tehnologijo, ki predvideva finalizacijo nekaterih izdelkov.

TOZD „Gosad“ Ljubljana predvideva v svojem razvojnem načrtu investicijska vlaganja za DE „Jelka“ Vrhnikarja v vrednosti 10,6 mio din za osnovna in 1,0 mio din za obratna sredstva.

Lastnih sredstev TOZD in DO imajo 6,1 mio din ali 57,7 %.

g) gradbeništvo

Funkcijo gradbene operative in projektiranja opravlja kot svoj poslovni predmet temeljna organizacija IGRAD Vrhnikarja. Da je gradbena dejavnost združena z usnjarsko dejavnostjo, je odraz pripojitve nekdanjega podjetja Igrad Vrhnikarja, v sklopu katerega je delovala Opekarna, k industriji usnja Vrhnikarja. Na ta način je bila omogočena in uresničena zamisel, da se izkoristijo velike zaloge kvalitetne glinice in je s skupnim vlaganjem zgrajena nova moderna opekarna.

Delovni ljudje v vseh temeljnih organizacijah združenega dela v sklopu industrije usnja Vrhnikarja ugotavljajo, da gradbeništvo kot dejavnost nikakor ne spada v sklop IUV. Zaradi tega spoznanja menijo, da bi se morali delovni ljudje temeljne organizacije Igrad Vrhnikarja odločiti za povezavo s sorodnimi delovnimi organizacijami v enotno gradbeno sto-

ritveno operativno, v skladu z družbenim programom razvoja politično teritorialne skupnosti (občina).

V panogi gradbeništva spremljamo in ugotavljamo razvoj IUV – TOZD „Igrad“ Vrhnika, ki zaposluje 243 delavcev, leta 1980 bo zaposloval 350 delavcev, to je 107 novih delavcev ali 9,5 % povprečno letno.

Struktura zaposlenih odgovarja sedanjemu obsegu poslovanja, opremljenosti temeljne organizacije združenega dela z mehanizacijo, ki jo ima na razpolago. Do leta 1980 bodo politiko zaposlovanja prilagodili potrebam Igrada tako, da se bo število delavcev s poklicno šolo, višjo in visoko šolo povečalo. K tem potrebam bo usmerjena tudi štipendijska politika Igrada.

Proizvodni program temelji na zmogljivosti in kapacitetah, ki so sedaj na razpolago in ki bodo povečane v tem srednjeročnem obdobju.

Osnovna in glavna usmeritev panoge gradbeništva – Igrada je stanovanjska izgradnja. Povprečno letno bodo zgradili cca 80 stanovanj, poleg tega bo temeljna organizacija združenega dela gradila tudi druge javne zgradbe: šole, vrtce, trgovine in industrijske objekte.

Glede na potrebe po stanovanjih in ostali dejavnosti TOZD Igrad predvideva, da bo lahko pokrilo vse potrebe po gradbeni dejavnosti v naši občini. Hkrati ko to ugotavljamo, se postavlja vprašanje konkurenčnosti v primerjavi z drugimi izvajalci gradbenih del, kvalitete ter hitre in organizirane gradnje.

Delavci, zaposleni v Igradu menijo, da bi vključevanje čimveč lokalnih surovin in materialov v operativni plan temeljne organizacije združenega dela, omogočilo gradnjo po konkurenčnih cenah.

TOZD Igrad bo razvijala sistem gradnje z opeko, ki jo nudi novo zgrajena tovarna IUV „Opekarna“. Proizvodni program Igrada zajema tudi organizirano gradnjo individualnih stanovanjskih hiš z upoštevanjem vseh variant dograditve.

Program gradnje predvideva tudi razvijanje kapacitete zaključnih del, ki so v sedanjem času zelo problematične.

Proizvodni program „Igrad“ je naslednji:

	Enote mere	Fizični obseg proizv. 1975	1980	Povp.letna stop.rasti
– stanovanjske zgradbe	m2	3.000	6.500	16,7
– gospodarski objekti	m2	4.690	7.000	8,3
– ceste	m2		15.000	–
– izdelava tehnične dokumen.	tisoč ur	6	12	14,9

Pri taki programsko – proizvodni usmeritvi bo temeljna organiziranost združenega dela „Igrad“ vsako leto povečala celotni dohodek za 13,2 %, bruto dohodkov pa za 16,7 %.

Delavci TOZD Igrada bodo v naslednjem obdobju nabavili osnovna sredstva (bager nakladalec, mešalec za malto, mešalec za beton, stroj za ometavanje, stolpne žerjave, mehanične nakladalce, tovarnjake priključke, specialno vozilo za prevoz betona) ter nekatera druga manjša osnovna sredstva v skupni vrednosti 10,9 mio din. 9,4 mio din bo zagotovila TOZD iz lastnih sredstev.

Poleg navedenih investicij v osnovna sredstva bo TOZD Igrad novo pridobila cca 200 m2 prostorov za delovanje uprave ter prostora za mizarstvo delavnico.

Celotna investicijska vlaganja so 22,0 mio din, od katerih je 19,0 mio din lastnih sredstev ali 86,4 %.

b) proizvodna obrt

S proizvodno obrtne dejavnosti se ukvarja organizacija združenega dela „Kovinarska“ Vrhnika, ki zaposluje 156 delavcev. Leta 1980 bo zaposlovala 200 delavcev oziroma 44 delavcev več ali 5,1 % povprečno letno.

Razvojni program „Kovinarske“ predvideva naslednjo proizvodnjo:

	Enote mere	Fizični obseg proizv. 1975	1980	Povp.letna stop.rasti
– kareserija za tovornjake	kos	126	225	12,3
– kotli za centralno ogrev.	kos	125	500	32,0
– zaboji za orodje	kos	305	650	16,3
– blatniki	kos	496	600	3,8

Proizvodno programska usmeritev „Kovinarske“ omogoča, da bodo delavci ustvarili vsako leto 16,4 % več celotnega dohodka in 15,6 brutto dohodka.

Investicijska vlaganja „Kovinarske“ so opredeljena po etapah. Predvidena predračunska vrednost investicije je 30,0 mio din, kar v tem srednjeročnem obdobju ne bo realizirana. V tem srednjeročnem programu je predvidena izgradnja proizvodne hale, nakup strojev in opreme za kareserije tovarnjakov in ostale proizvode v vrednosti 25,0 mio din. Zagotovljenih imajo 7,0 mio din lastnih sredstev, kar je le 28 %, ostala sredstva predvidevajo, da bodo zagotovili iz posojil domačih bank.

3. Projekcija razvoja terciarnega sektorja

Terciarni sektor vključuje v svojo dejavnost promet, trgovino, gostinstvo, turizem, obrt in komunalno dejavnost. Z analizo dosedanjega razvoja teh dejavnosti smo ugotovili, da prav te dejavnosti zaostajajo v razvoju in njihova udeležba v skupnem ustvarjenem dohodku občine iz leta v leto upada. Kljub takšnim ugotovitvam tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju ni pričakovati večjih strukturnih sprememb na nivoju razvojnih programov ostalih sektorjev, čeprav se predvideva, da se bo ta terciarni sektor razvijal hitreje kot v prejšnjem obdobju.

Notranja struktura razvoja terciarnega sektorja ne ustreza predvsem zaradi zaostajanja razvoja tistih dejavnosti, ki služijo občanom za zadovoljevanje potreb (trgovina na drobno, storitvene obrti ter gostinstva in turizem).

Do leta 1980 predvidevamo, da se bodo dejavnosti terciarnega sektorja razvijale z nekoliko višjo stopnjo rasti bruto dohodka kot v obdobju 1971 – 1975, kar je razvidno iz priložene tabele

	Povprečna letna stopnja rasti bruto dohodka	
	1971 – 1975	1975 – 1980
– terciarni sektor	10,1	11,6
– promet in zveze	–	15,8
– trgovina	7,8	9,5
– gostinstvo	10,3	8,6
– obrt	32,5	16,5
– komunala	15,9	4,1
– ostale dejavnosti	–	–

Povečanje rasti bruto dohodka v terciarnem sektorju je predvideno na osnovi novih vlaganj v osnovna in obratna sredstva na eni strani ter na drugi strani povečanje števila zaposlenih. Predvidena stopnja zaposlovanja v naslednjem obdobju je 4,8 % letno ali 96 na novo zaposlenih.

Investicijska vlaganja

Gospodarske organizacije na področju terciarnega sektorja predvidevajo naslednja investicijska vlaganja v osnovna in obratna sredstva.

Gospodarske organizacije	v tisoč din			
	Vred.investicije 1976 osnovna	1980 obratna	Zagotovljena sred 1976 osnovna	1980 obratna
– Mercator – TOZD Vrhnika	15.500	5.000	15.500	5.000
– Slavnik Koper – Hotel Mantova	12.450	1.200	3.450	600
– Slovenija avto – servis	9.360	–	9.360	–
– Obrtni center	683	1.018	683	1.018
– Komunalno podjetje	–	–	–	–
– promet in zveze	34.671	–	29.454	6.618
SKUPAJ	72.664	7.218	58.447	6.618

Največja investicijska vlaganja so predvidena v trgovini in prometni dejavnosti, kar se tudi odraža v sami stopnji rasti bruto dohodka.

a) promet in zveze

Prometno dejavnost na nivoju same občine je težko obravnavati, s tem pa tudi predvidevati njen razvoj.

V občini opravlja javne prometne storitve ZZTP Ljubljana, Viator Ljubljana, PTT Ljubljana in samostojni avtoprevozniki.

Ugotavljamo in zasledujemo samo razvoj temeljne organizacije združenega dela PTT Vrhnika. Vse ostale dejavnosti prometa in zveze so

lokalnega značaja, ki imajo na območju Vrhniko samo svoje poslovalnice, za katere ni moč zasledovati nobenega ekonomskega gospodarskega razvoja.

Glede na gospodarsko razvitost občine Vrhniko je pomemben dejavnik razvoj PTT prometa, katerega naloga je, da z opravljanjem PTT storitev povezuje prostorsko ločene subjekte na vseh nivojih v gospodarskem in družbenem življenju.

Dejavnost organizacije združenega dela je opredeljena na:

- poštni promet
- telegrafski promet in
- telefonski promet.

Prodane storitve v naslednjem obdobju za TOZD – PTT Vrhniko so sledeče:

Vrsta storitev	Enota mere	Fizični obseg proizv. 1975	1980	Povp. letna stop. rasti
– pismene pošiljke v 000	kos	2.550	3.620	7,3
– paketi v 000	kos	18	22	4,1
– telefonski impulzi v 000	impul-	14.131	28.810	15,3
– brzojavke v 000	kos	13	18	6,7
– storitve plačilnega prometa	storit.	278	485	11,8

V svojem programu predvideva TOZD – PTT Vrhniko izgradnjo nove enote poštne omrežja na Logu, s katero bi približali PTT storitve prebivalcem Loga in drugih bližnjih naselij, obenem pa razbremenili pošto Brezovica in Vrhniko. Nova enota pošte v Logu bo začela delovati v letu 1978.

TOZD PTT predvideva povečanje kapacitet telefonskega prometa za cca 2.000 priključkov in sicer:

Vrhniko	1.000 priključkov
Borovnica	400 priključkov
Log	600 priključkov

Za izvedbo dogovorjenega programa so potrebne investicijske naložbe v:

- povečavo stavb na poštni in ATC del
- kabelsko kanalizacijo
- telefonsko mrežo

Za vse te dejavnosti bo na področju Vrhniko v obdobju 1976 – 1980 vloženi 29,4 mio din.

Za ta namen bodo zagotovili 85,2 % lastnih sredstev.

b) trgovina

Razvoj preskrbe z osnovnimi življenjskimi potrebščinami se bo odvijal skladno s povečanjem števila prebivalstva.

Na področju naše občine skrbijo za redno oskrbo prebivalstva Mercator Ljubljana TOZD – Vrhniko, Mercator Ljubljana – PE Hrana, KZ Vrhniko in Žito Ljubljana – PE Vrhniko.

V svojih programih razvoja predvidevajo naslednja povečanja:

Kmetijska zadruga Vrhniko v svojem programu razvoja 1976–1980 predvideva preureditev prostora samopostrežne trgovine pri Mlečni restavraciji. Zgradili bodo nove skladiščne prostore in razširili obstoječe prodajne prostore. S tem bodo pridobili 120 m² novih poslovnih površin.

Trgovino v Verdu bodo preuredili v samopostrežno trgovino, v kateri bo tudi mesnica, ki pa bi bila odprta le določene dneve, kakor se bo pokazala potreba. Ta trgovina naj bi oskrbovala del Vrhniko (Loško), Verd in bližnja naselja.

Tudi v Dragomeru trgovina ne zadošča za zadovoljivo oskrbo, ker se naselje izredno hitro širi in s tem se večja število prebivalcev. KZ Vrhniko ima v planu notranjo preureditev celotne stavbe v samopostrežno trgovino z mesnico in manjšim bifejem in s tem bi se poslovne površine povečale za 3-krat.

Mercator–TOZD Vrhniko predvideva izgradnjo trgovskega centra. Z izgradnjo tega centra bodo pričeli v letu 1977. Adaptirali bodo trgovino „Železnina“ v trgovino s tehničnim blagom, zgradili novo samopostrežno trgovino z vsemi oddelki kot so: mesnica, saje in zelenjava, mlečni izdelki, delikatese in ostala živila ter lokal za družbeno prehrano.

c) gostinstvo in turizem

Področje gostinstva in turizma je v naši občini slabo razvito. Gostinske dejavnosti upravlja Slavnik Koper – TOZD Hotel Mantova, KZ – Mlečna restavracija, 17 samostojnih gostincev ter nov objekt na Ulovki. Gostin-

ske podjetje Hotel Mantova načrtuje povečanje števila zaposlenih po povprečni letni stopnji 7,9 % (20 novih delavcev) in rasti bruto dohodka po povprečni letni stopnji 8,6 % kar je še en dokaz, da v gospodarski organizaciji Mantova na povečanje bruto dohodka vpliva stopnja zaposlovanja.

Število samostojnih gostincev se ne spreminja že od leta 1973, v občini deluje 17 gostincev. Vsi lokali niso opremljeni v skladu z normativi, zato bomo v naslednjem obdobju na osnovi že spejetega družbenega dogovora o pospeševanju razvoja malega gostinstva omogočili samostojnim gostincem najmanjše kreditov pod ugodnejšimi pogoji. Področje turistične dejavnosti je bilo v preteklosti zanemarjeno, zato bomo morali v srednjeročnem planu posvetiti tej dejavnosti več pozornosti. Glede na dane naravne pogoje (Muzej – Bistra, Pekel – Borovnica, Rekreativski center – Ulovka, Izvir Ljubljanske Močilnik), ki jih doslej nismo dovolj izkoriščali, pričakujemo, da se bo turistična dejavnost v naslednjem obdobju hitreje razvijala.

č) obrt

Področje obrtne dejavnosti vključuje družbeno in zasebno obrt. V občini imamo tri organizacije združenega dela:

- Slovenija avto – TOZD servis Vrhniko
- Obrtni center Vrhniko in
- Obrtnik Borovnica

Te organizacije združenega dela zaposlujejo 92 delavcev, leta 1980 predvidevajo, da bodo zaposlovali 147 delavcev. Predvideno povečanje celotnega dohodka bo 16,6 % letno in bruto dohodka 16,5 % letno.

V srednjeročnem obdobju obrtni center Vrhniko in Obrtnik Borovnica ne načrtujeta nobenih investicijskih naložb, temveč samo povečanje obsega storitev. Slovenija avto – TOZD servis predvideva izgradnjo novega servisa s prodajo motornih vozil in rezervnih delov.

Podredračunska vrednost investicije je 9,4 mio din, pri čemer imajo na nivoju delovne organizacije Slovenija avto Ljubljana zagotovljenih 6,4 mio din ali 68,0 % lastnih – združenih sredstev. Pri tej investicijski naložbi bo temeljna organizacija združenega dela povečala število zaposlenih od sedanjih 33 na 55 delavcev v letu 1980. Povprečna letna stopnja rasti celotnega dohodka bo 17,8 % in 15,7 % bruto dohodka.

Razvoj zasebne obrtne dejavnosti je v naši občini zaostal za razvojem ostalih gospodarskih panog. V obdobju 1970 – 1975 se je število obrtnih delavnic povečalo le za 24, skupaj imamo registriranih 124 obrtnikov. Obrtne delavnice so slabo opremljene in zaradi nizke akumulativnosti in neizpeljanega sistema novih samoupravnih odnosov v zasebni obrti, obrt v naši občini stagnira. Najbolj zaostaja storitvena obrt in iz leta v leto je večje povpraševanje od ponudbe. To so zlasti naslednje stroke: kovaštvo, vulkanizacija, kleparstvo, tesarstvo, krovnstvo, čevljarstvo, šiviljstvo, elektromehanika za hladilne naprave, gospodinjne stroje in aparate.

V občini ni primera ustanovitve PODZ, niti ni zanimanja za to obliko združenja, imamo pa registrirane tri skupne obrtne delavnice.

Tudi zaposlitev tuje delovne sile v zasebnih obrtnih delavnicah je izredno nizka. V obrtnih delavnicah je zaposleno le 75 delavcev (0,6 na obrtno delavnico).

Za razvoj obrti v naslednjem obdobju je potrebno:

1. Tesnejše sodelovanje s proizvajalci trajnejših potrošniških dobrin in trgovine in s tem zagotoviti storitveni obrti večjo akumulativnost in večje naložbe v modernizacijo delovnih naprav.
2. Z ustrezno davčno politiko in davčnimi olajšavami pospešiti odpiranje novih obrtnih delavnic.
3. Podpirati storitvene – servisne dejavnosti pri najemanju investicijskih kreditov pod ugodnimi pogoji, ki jih nudi družbeni dogovor o pospeševanju malega gospodarstva.

d) komunalna dejavnost

Na področju občine deluje ena organizacija združenega dela Komunalno podjetje Vrhniko, ki zaposluje 64 delavcev, leta 1980 pa bo zaposlovalo 76 delavcev ali 3,5 % letno.

S tem številom zaposlenih se predvideva, da bodo delavci zaposleni v Komunalnem podjetju ustvarili vsako leto 7,9 % več celotnega dohodka, bruto dohodka pa 4,1 % kar predstavlja v letu 1980 16,9 mio din, celotnega dohodka in 6,3 mio din bruto dohodka.

Dosedanji razvoj podjetja ni bil usklajevan s potrebami občine. Zato moramo v naslednjem srednjeročnem obdobju doseči integracijo s sorodnim podjetjem kar bo omogočalo boljše zadovoljevanje potreb po komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena.

C. PROJEKCIJA SOCIALNEGA RAZVOJA

Skladen socialni razvoj mora omogočati zadovoljevanje vseh potreb in interesov delovnih ljudi in občanov. Dosedanji socialni razvoj v občini je

relativno zaostajal za gospodarskim razvojem, saj je v zadnjih petih letih na področju občine zgrajen samo en vzgojno varstveni zavod. Vzrok za tako stanje so predvsem nerazpoložljiva sredstva v ta namen in splošna politika investicijskih vlaganj v negospodarsko sfero.

Osnovna usmeritev srednjeročnega razvoja je v okviru možnosti zagotoviti socialno ekonomski razvoj naše občine, s tem dviganje splošnega standarda prebivalstva, ki bo zagotavljal širše in kvalitetnejše znanje prebivalstva ter dvig splošnega kulturnega in zdravstvenega nivoja.

Učinki socialno ekonomskega razvoja vplivajo na večje znanje, produktivnost in boljše gospodarjenje. Problemi na področju družbenih dejavnosti glede na potrebe sedanjega stanja in bodočega razvoja so predvsem:

- prostorski in
 - kadrovski,
- ki pa so povezani s pomanjkanjem finančnih sredstev za realizacijo le teh.

V dogovoru o osnovah plana občine, so se delovni ljudje opredelili, da naj bi prispevna stopnja iz bruto osebnega dohodka bila v tem srednjeročnem obdobju 30,7 %, kar je za 1,19 % več kot leta 1975. S to stopnjo bi zagotavljali delovanje družbenih dejavnosti na nivoju občine, regije in republike. Prioritetne naloge, upoštevajoč potrebe posameznih družbenih dejavnosti so opredeljene in bolj specifične v srednjeročnih planih interesnih skupnosti.

Med značilnostmi dosedanjega razvoja in projekcije 1976 – 1980 izpostavljamo predvsem problem vzgoje in izobraževanja ter otroškega varstva.

Razpoložljivi šolski in vzgojno varstveni prostori ne omogočajo prehoda na enozimski pouk, niti prepotrebne varstva predšolskih otrok.

Glede tega bo nadaljnji razvoj šolstva in varstva v občini usmerjen na realne materialne možnosti ob predvidenih demografskih in gospodarskih gibanjih, ter ob upoštevanju interesov in potreb občanov naše občine.

Zato moramo:

- podaljšati zbiranje sredstev samopriskupka s povečano stopnjo,
- s tako zbranim denarjem postopati čim bolj racionalno, kar pomeni, da se moramo zavzemati za tako gradnjo, ki bi z minimalnimi sredstvi dala v naših razmerah najboljše efekte.

Na področju družbenih dejavnosti je predviden naslednji razvoj:

1. Vzgoja in izobraževanje

Vzgoja in izobraževanje sta osnovna dejavnika, ki vplivata na oblikovanje človekove osebnosti. Zato je potrebno posvečati posebno pozornost tako vzgoji kot izobraževanju otrok in mladine, kot tudi dopolnilnemu izobraževanju odraslih.

Programska usmeritev občinske izobraževalne skupnosti za razvoj vzgoje in izobraževanja temelji na:

- poglobljanju dejavnosti vzgojno izobraževalnega procesa,
- vključevanju predšolskih otrok v malo šolo,
- vključevanju otrok v podaljšano bivanje v okviru možnosti,
- zmanjšanju osipa v osnovni šoli in, povečanju kvalitete osnovnošolskega izobraževanja in vzgoje,
- izobraževanju kadrovskih in materialnih pogojev predšolske in osnovne šolske vzgoje in izobraževanja,
- izenačevanju možnosti izobraževanja otrok v osnovni šoli,
- organiziranju izobraževanja odraslih v osnovni šoli,
- ugotavljanju kadrovskih potreb združenega dela v občini,
- ugotavljanju svobodne menjave dela za izenačevanje ekonomskega položaja izobraževalnih organizacij s položajem drugih organizacij združenega dela,
- usposabljanju mladine in odraslih za naloge na področju splošne ljudske obrambe in samozaščite.

Za predvideno programsko usmeritev občinske izobraževalne skupnosti se bodo finančna sredstva gibala v naslednjih okvirih:

	absolutni zneski						v tisoč din	
	1976	1977	1978	1979	1976–80	1980		
dejavnost VVZ	1.677	2.405	2.891	2.891	13.171	3.307		
dejavnost male šole	134	154	175	196	880	221		
dejavnost osnovne šole	12.951	13.490	14.299	15.244	72.117	16.083		
dejavnost posebne šole	882	882	1.050	1.155	5.166	1.197		
dejavnost glasbene šole	580	640	640	758	3.421	803		
druge dejavnosti	4.020	4.105	4.120	4.479	21.596	4.872		
kritje anuitet	350	350	350	350	1.750	350		

sredstva za invest.	1.089	1.131	1.208	1.290	6.095	1.377
obvezna rezerva	184	197	210	225	1.056	240

SKUPAJ	21.867	23.354	24.943	26.638	125.252	28.450
--------	--------	--------	--------	--------	---------	--------

Pregled razpoložljivih finančnih sredstev za obdobje 1976 – 1980 omogoča naslednji obseg dela.

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
– število učencev	1.853	1.920	2.000	2.120	2.260	2.350
– število oddelkov	66	68	70	74	78	82
– število učiteljev	85	87	89	93	97	104
– število učiteljev na oddelek	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4
– število otrok v posebni šoli	49	42	42	50	55	57
– št. štipendistov	6	10	10	20	20	20
– št. odraslih v osnovni šoli	10	10	10	10	10	10
– št. otrok v podaljšanem bivanju	208	212	230	250	250	250

2. Otroško varstvo

Dejavnost otroškega varstva izhaja iz spoznanja, da je družbeno varstvo otrok eden od bistvenih pogojev za družbeni in gospodarski napredek. Program otroškega varstva obsega dejavnost, namenjeno otrokom in njihovim družinam. Dosedanja praksa kaže, da se otroci, ki so bili deležni strokovne predšolske vzgoje in varstva razvijajo uspešnejše, kot otroci, ki te vzgoje niso bili deležni. Otroško varstvo vključuje naslednje dejavnosti:

- vzgoja in varstvo predšolskih otrok
- letovanje otrok
- potujoči vrtci po krajevnih skupnostih
- varstvo predšolskih otrok v drugih družinah
- subvencioniranje oskrbnin v vzgojno varstvenih zavodih

Ugotavljamo, da je v vseh 13 krajevnih skupnostih primanjkljaj prostorskih zmogljivosti, še posebej pa je pereč problem v tistih krajevnih skupnostih, ki so značilne po hitrem priseljevanju prebivalstva (Vrhnika, Dragomer in Log). Krajevne skupnosti na kmečkem območju so brez kakršnihkoli oblik varstva predšolskih otrok, čeprav tisti otroci prav tako potrebujejo vzgojno varstvo.

Delovna organizacija industrija usnja Vrhnika se vključuje v reševanje problematike otroškega varstva v krajevnih skupnosti Vrhnika in v ta namen adaptira stavbo na Hribu, ki bo vključila cca 70 – 80 predšolskih otrok v organizirano varstvo in vzgojo.

Kljub problemom, ki se pojavljajo glede varstva in vzgoje predšolskih otrok zaposlenih staršev v posameznih organizacijah združenega dela nismo zabeležili organiziranega pristopa k reševanju problemov otroškega varstva za naslednje srednjeročno obdobje.

S samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem bo skupnost v naslednjem obdobju posvetila posebno pozornost naslednjim nalogam:

- v okviru finančnih možnosti povečala zmogljivosti organiziranega družbenega varstva otrok,
- postopoma ustvarjala pogoje za vključevanje otrok v malo šolo (vzgojno delo financira OIS, organizacijo pa vzgojno varstveni zavodi),
- v okviru možnosti zagotavljala enake pogoje za vzgojo in varstvo predšolskih otrok ne glede na kraj bivanja in socialni položaj družine,
- razvijala vsaj v taki meri predšolske vzgoje in varstva, da bo v letu 1980 vključenih v vzgojno varstvene zavode 20 – 25 % vseh predšolskih otrok,
- vključevala otroke zadnjega predšolskega letnika v malo šolo,
- zagotavljala razvoj dodatnih oblik vzgoje in varstva predšolskih otrok izven vzgojno varstvenih zavodov (vzgojno delo po krajevnih skupnostih – potujoči vrtci),
- zagotavljala zdravstvene preglede predšolskih otrok,
- v sodelovanju s strokovnimi službami zagotavljala zdravo prehrano otrok.

Skupnost otroškega varstva programira svoj razvoj v sodelovanju z vsemi krajevnimi skupnostmi v občini, saj se večina dejavnosti odvija prav v krajevnih skupnostih. Pri oblikovanju programa sodelujejo tudi vzgojno varstveni zavodi v občini.

Vzgoja in varstvo predšolskih otrok

a) program razširitve kapacitet za družbeno varstvo otrok

Upoštevali smo cilje, ki jih je programirala skupnost je potrebno v naslednjem srednjeročnem razvoju uresničiti naslednje povečanje prostorskih zmogljivosti:

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
število vseh predšolskih otrok	1.989	2.048	2.110	2.186	2.264	2.390
število vseh otrok v VVZ	270	290	416	500	500	572
procent zajetih otrok v VVZ	13	14	19	22	22	24

Povečanje prostorskih zmogljivosti in povečanje zajetih otrok v organizirano družbeno varstvo bo skupnost dosegla z izgradnjo novih vrtcev in adaptacijo že zgrajenih objektov.

Pridobivanje novih mest bo potekalo tako le:

leto	število otrok	krajevna skupnost
1976	25	Borovnica (adaptacija)
1976	21	Vrhnika (nov oddelek v starem vrtcu)
1976	80	Vrhnika (adaptacija stavbe - Hrib - IUV)
1976-1977	72	
1977-1978	84	
SKUPAJ	282	

Vse predvidene kapaciteta se bodo vključevale v že obstoječi matični zavod na Vrhniki (Uprava).

b) mala šola

Mala šola bo postopoma prehajala v področje dela vzgojno varstvenih zavodov. Zato bo skupnost otroškega varstva v sodelovanju s občinsko izobraževalno skupnostjo v okviru možnosti omogočala organizacijo male šole.

c) razširjene dejavnosti za otroke, ki niso v VVZ

Skupnost otroškega varstva bo razvijala oblike razširjenih dejavnosti:

- ure pravljic,
- cicibanove urice,
- praznovanje Dedka Mraza,
- potujoče vrtce v sodelovanju z vzgojno varstvenimi zavodi v občini.

d) varstvo otrok v drugih družinah

Vzgojno varstveni zavod Vrhnika opredeljuje poleg osnovne dejavnosti še dodatne oblike dela z otroci (potujoče vrtce, malo šolo idr.).

Leta 1977 se obvezujejo, da bodo vsaj v nekaj družinah organizirali varstvo otrok do tretjega leta starosti.

Za realizacijo dejavnosti, ki jo opredeljuje skupnost otroškega varstva v svojem programu so zagotovljena naslednja finančna sredstva, ki izhajajo iz sedanjih prispevne stopnje in je med dejavnostmi ostalih interesnih skupnosti na nivoju občine glede na prioritete usklajena.

v tisoč din

	1976	1977	1978	1979	1980	skupaj 76 - 80
- osnovna dejavnost	424	771	823	880	939	3.837
- investicijska dejavnost	1.553	1.300	1.400	1.500	1.608	7.361
- ostale dejavnosti	85	147	146	150	155	683
SKUPAJ	2.062	2.218	2.369	2.530	2.702	11.883

3. Kulturna dejavnost

Dosedanji razvoj kulture je pokazal, da kulturna dejavnost ni nekaj kar bi bilo zunaj socialističnega prostora, temveč je njen sestavni del.

Kulturne dobrine in vrednote morajo biti dostopne vsem ljudem, ne smejo biti privilegij le ozkega kroga izbranih. Pri tem je potrebno:

a) da so delovni ljudje pripravljeni sprejemati dobrine in vrednote kulture v skladu s svojo stopnjo zavesti, izobrazbeno ravni in potrebami,

b) da morajo biti kulturne dobrine in vrednote res dostopne.

Kulturna skupnost občine Vrhnika v svojem srednjeročnem programu opredeljuje naslednje cilje in naloge:

- občanom v krajevnih skupnostih in delovnim ljudem nuditi večje možnosti za sprejemanje kulturnih dobrin,
- amaterskim dramskim skupinam omogočiti redno delo,
- vzpodbujati delovanje pevskih zborov in godb,
- v okviru možnosti okrepiti obstoječe knjižnice ter organizirati izposojevališča knjig v krajevnih skupnostih,
- vzdrževati spomenike v občini,
- arhivski službi omogočiti nemoteno delo,
- muzejski dejavnosti posvetiti več pozornosti.

Občinska kulturna skupnost bo razvijala tako kulturno dejavnost, pri kateri človek ne bo pasivni koristnik poklicno posredovanih kulturnih dobrin, temveč skupaj z delavci iz kulturnih institucij aktiven ustvarjalec le-teh.

Prav tako bo kulturna skupnost povečala organizirane obiske delavcev iz temeljnih organizacij združenega dela, občanov krajevnih skupnosti na kulturnih prireditvah in gledaliških predstavah ter na ta način omogočila delavnemu človeku osnovni kulturni standard.

Za uresničitev teh osnovnih razvojnih kulturnih ciljev, katerih nosilce je delavska kulturna skupnost s sodelovanjem poklicanih kulturnih investicij organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in družbeno-politične organizacije, je potrebno zagotoviti finančna sredstva na podlagi dogovorjene prispevne stopnje iz bruto osebnega dohodka, ki je v okviru občinskih interesnih skupnosti usklajena.

Finančna sredstva za dejavnost kulturnih skupnosti se bodo gibale v naslednjih okvirih:

Dejavnost	v tisoč din					
	absolutni zneski	1976	1977	1978	1979	1980
- glasbena dejav.	143	151	161	172	185	812
- knjižnič.dejav.	706	745	796	850	908	4.005
- spomeniš.var.	200	211	225	240	256	1.132
- arhivska dej.	46	48	51	54	58	257
- likovna in muzejska dejav.	40	42	45	48	51	226
- izjav.kult.						
akcij	170	179	191	204	218	962
- ostale dejav.	267	283	303	325	346	1.524
- urej.prostor.						
za kultr.dej.	200	211	225	240	256	1.132
SKUPAJ	1.772	1.870	1.997	2.133	2.278	10.050

4. Telesna kultura

Programiranje razvoja telesne kulture temelji na projekcijah gospodarskega in družbenega razvoja naše občine. Delavci in delovni ljudje uresničujejo potrebe po telesni kulturi v temeljnih organizacijah združenega dela, kjer delajo ali v krajevni skupnosti. Del potreb po telesni kulturi pa delavci zadovoljujejo v družbenih organizacijah na področju telesne kulture.

V interesni skupnosti delovni ljudje in občani določajo politiko razvoja in pospeševanja telesne kulture v vseh sredinah, kjer živijo in delajo. Na ta način si zagotavljajo pogoje za svoj zdrav telesni razvoj in vsestransko razvijanje množičnega športnega udejstvovanja.

Telesna kultura je področje udejstvovanja, ki daje občanom od predšolskega obdobja do starosti možnost razvoja telesnih sposobnosti.

Občinska temeljna telesna kulturna skupnost bo v naslednjem srednjeročnem obdobju posvetila posebno pozornost naslednjim osnovnim ciljem in nalogam:

- razvoju množičnosti od šol do telesno kulturnih organizacij, temeljnih organizacij združenega dela, ter krajevne skupnosti,
 - do leta 1980 v redno telesno kulturno dejavnost vključiti vsaj otroke, ki so v družbeno organiziranem varstvu,
 - omogočati vsem šoloobveznim otrokom in mladini vključevanje v šolska športna društva,
 - organizacijo športne rekreacije, ki naj bi potekala v okviru:
- a) društev Partizana
 - b) delovnih organizacij
 - c) športnih organizacij,

- zagotoviti v večjih organizacijah združenega dela (preko 50 zaposlenih) posebno strokovno službo za telesno vzgojo in športno rekreacijo občanov,
- zagotavljanje materialnih pogojev za vzdrževanje že obstoječih objektov in v okviru možnosti izgradnjo novih,
- z aktivno politiko kadrovanja zagotavljati ustrezno število specializiranih organizacijskih sposobnih kadrov.

Za uresničevanje navedenih ciljev in nalog predvideva temeljna telesna kulturna skupnost naslednja finančna sredstva:

Dejavnost	v tisoč din					
	1976	1977	1978	1979	2980 76	skupaj 76 - 80
- množično tekmoval.	111	129	151	177	209	777
- tekmovalanje OTKO	520	570	620	670	700	3.080
- vzdrž. objektov	451	433	425	392	375	2.076
- RKS	211	220	244	269	295	1.239
- ostale dejav.	458	518	558	625	699	2.858
SKUPAJ	1.751	1.870	1.998	2.133	2.278	10.030

5. Socialno skrbstvo

Dejavnost socialnega skrbstva je značilna za našo socialistično družbo, ki se neposredno odraža v humanosti in skrbi za človeka, ki je ogrožen. S solidarnostnim združevanjem sredstev se preko institucij in služb omogoča posameznikom in družinam, ki si z lastnim delom ali na osnovi pravic pridobljenih s preteklim delom ne morejo zagotoviti sredstev za življenje, reševanje njihovih eksistenčnih problemov ter lažje vključevanje v delo in življenje družbene skupnosti. Izvajanje nalog socialnega skrbstva poteka v okviru občinske samoupravne interesne skupnosti. Pri svoji nadaljnji dejavnosti bo skupnost izhajala iz socialno-ekonomskih razmer v občini, doseženega nivoja zadovoljevanja potreb na tem področju in iz prednostnih nalog, za katere so se samoupravno sporazumele občinske skupnosti socialnega skrbstva v SR Sloveniji.

Cilji razvoja skupnosti socialnega skrbstva glede izenačevanja pogojev in možnosti reševanja problemov so:

- s preventivnimi ukrepi zmanjševati socialne probleme v družinah z otroki,
 - z razširjanjem oblik vzgojno socialnega dela zmanjševati število osebnostno in vedenjsko motenih otrok in mladine. Omogočiti socialno in zdravstveno ogroženim otrokom vključitev v dnevno varstvo in druge oblike varstva,
 - zagotoviti višjo stopnjo socialne varnosti mladine in odraslih, prizadetih v telesnem in duševnem razvoju in razviti varstvo in usposabljanje srednje duševno prizadetih otrok in mladine. S tem v zvezi se bo skupnost vključila v izdelavo programa potrebnih socialnih zavodov v širši družbenopolitični skupnosti,
 - izpopolniti družbeno varstvo otrok v drugih družinah (rejništvo),
 - izvrševati skrbništvo nad otroci in odraslimi,
 - zagotoviti družbene pomoči osebam, ki jim je družbena denarna pomoč edini vir za preživetje, do višine za katero se bodo občinske skupnosti vsako leto posebej samoupravno sporazumele glede na višino varstvene pokojnine,
 - organizirati pogoje za opremljanje in proučevanje socialnih programov in pojavov,
 - organizirati zakonsko posvetovalnico,
 - vključiti v občinski program boj proti alkoholizmu.
 - poglobiti sodelovanje in koordinirati delo pri oblikovanju in izvrševanju socialne politike z drugimi interesnimi področji, kjer se zagotavlja socialna varnost posameznikov in družbenih skupin,
 - za oblikovanje celovite politike socialnega varstva poglobiti sodelovanje s skupnostjo socialnega varstva in SIS, ki se v skupnost socialnega varstva združujejo,
 - aktivirati krajevne skupnosti in njihove organe za socialno skrbstvo ter povečati aktivnost občanov za dejavnost na področju socialnega skrbstva,
 - zagotoviti finančna sredstva po načelu vzajemnosti in solidarnosti za izpolnjevanje programa dejavnosti socialnega skrbstva.
- Za realizacijo navedenih ciljev bo občinska skupnost opredelila tudi določene ukrepe ter zagotovila izvajanje naslednjih nalog v okviru finančnih možnosti:
1. Na področju pomoči družini in otrokom:
 - pomoč otrokom in materam samohranilkam,
 - izvajanje rejništva za otroke, katerih starši ne morejo zagotoviti pogojev za normalno življenje in razvoj,
 - pomoč otrokom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju in njihovo vključevanje v razne oblike usposabljanja,
 - skrbništvo nad mladolletniki, za katere starši ne skrbijo in

- preventivno in kurativno delo z vodenjsko motenimi mladostniki (strožje nadzorstvo, zavodski ukrepi in drugimi disciplinskimi ukrepi).

Pri izvajanju ukrepov in akcij na področju varstva družine ter dela z otroki in mladino bo skupnost razvijala razne oblike dela - kot je: rejništvo, oskrbnništvo, izvajanje vzgojnih in disciplinskih ukrepov, mentorstvo v KS in drugod, kjer mladina živi in dela.

2. Na področju varstva odraslih:

- skrbništvo nad osebami, ki niso sposobne skrbeti zase, za svoje pravice in koristi ter upravljati s svojim premoženjem,
- varstvo v zavodih, ki se izvaja z namestitvijo v splošne in posebne ter socialne zavode in urejanje obveznosti plačila oskrbnin,
- izvajanje postopka za dodelitev vseh vrst in oblik družbeno denarne pomoči odraslim,
- nameščanje odraslih v družinsko nego in oskrbo (duševni bolniki, matere z otroki, onemogli in ostareli),
- delo z različnimi kategorijami devijantnih oseb in njihovo vključevanje v posebne oblike obravnave in pomoči (kot so: alkoholičari, odpuščeni obsojenci, klateži, delomrzneži, itd.),
- s sodelovanjem in povezovanjem družbeno-političnih organizacij, KS in društev bo skupnost socialnega skrbstva razvijala razne oblike solidarnosti občanov - soseska pomoč in laična nega.

Upoštevali bomo navedene cilje in naloge oziroma programske usmeritve občinska skupnost socialnega skrbstva v svojem programu ima zagotovljena naslednja finančna sredstva, ki izhajajo iz redne prispevne stopnje.

Dejavnost	skupaj					
	1976	1977	1978	1979	1980	76 - 80
- oskrbnino za otroke v zavodih	341	520	550	587	627	2.768
- rejnina za otroke in odrasle	180	250	267	285	304	1.333
- oskrbnine za odrasle v social. zavodih	763	815	864	916	978	4.336
- stalne denarne pomoči	174	184	196	208	222	984
- enkratne denarne pomoči	101	118	125	134	143	643
- strokovne službe	385	500	522	557	595	2.688
- letovanje socialno ogroženih otrok	-	25	30	30	30	115
- prispevek za zdrav. zavar. soc. pod.	96	80	85	90	96	461
- ostale dejavnosti	430	161	194	219	237	896
SKUPAJ	2.470	2.653	2.833	3.026	3.232	14.214

6. Zdravstveno varstvo

Zdravstveno varstvo prebivalstva v občini Vrhnika izvaja organizacija združenega dela Notranjski zdravstveni dom Vrhnika. Glede na porast števila prebivalcev v občini se čuti pomanjkanje zmogljivosti za izvajanje zdravstvenega varstva na eni strani, na drugi strani pa se pojavljajo kadrovske problemi.

Notranjski zdravstveni dom Vrhnika ima razvite naslednje zdravstvene službe:

1. Osnovna zdravstvena služba:
 - tri splošne ambulate s celodnevno ordinacijo za vso množico nad 15 let (ena Borovnica dve Vrhnika),
 - dispanzer za preglede delavcev, ki posluje 2x tedensko,
 - dva dispanzerja za otroke in šolsko mladino,
 - pneumoftizijološki dispanzer, ki posluje dvakrat tedensko,
 - patronažna in babiška služba (Vrhnika, Borovnica),
 - laboratorijska služba, ki posluje celodnevno na Vrhniki in Borovnici,
 - fizikalna terapija,
 - specialni laboratorij pri pneumoftizijološkem dispanzerju.
2. Zobozdravstvena služba:
 - tri ordinacije za odrasle na Vrhniki,
 - dve ordinaciji za otroke in šolsko mladino na Vrhniki,
 - zobna ordinacija za otroke in odrasle v Borovnici,
 - ortodontisija - enkrat na 14 dni na Vrhniki.

Razvoj zdravstvenega varstva izhaja iz potreb naraščanja prebivalstva ter kvalitetnejših medicinskih uslug. Glede na spremenjene življenjske pogoje večje migracije spreminjanja strokovne strukture bo obseg zdravstvenega varstva nenehno naraščal.

Upoštevajoč povečanje obsega dela zdravstvenega varstva - Notranjski zdravstveni dom predvideva naslednje povečanje strokovnega kadra:

	Število 1975	1980	Povp. letna stop. rasti
– zdravniki splošne medicine	3	6	14,9
– pneumoftiz. disp. spec.	1	2	14,9
– stanotologi	5	6	12,5
– medicinske sestre II	2	4	14,9
– medicinske sestre III	8	13	10,2
– laborat. tehniki	3	4	6,0
– vrt. tehniki	–	1	–
– zobotehniki	4	7	11,8
– fizioterapevti	1	2	14,9
– zobne asistentke	6	13	16,7
– nega bolnikov na domu	–	1	–
SKUPAJ	33	62	13,4

V naslednjem srednjeročnem obdobju NZD Vrhnika poleg že navedenih zdravstvenih služb predvideva uvedbo in ojačanje naslednjih strokovnih služb na območju občine:

- higiensko – epidemiološko službo,
- ojačati dispanzer za medicino dela,
- ojačati fizikalno terapijo,
- izboljšati splošno laboratorijsko službo,
- okrepiti dispanzer za borce,
- uvesti ortodonsko dejavnost,
- okrepiti športno ambulantno.

Materialno osnovo za zadovoljevanje navedenih ciljev in potreb pri razvijanju zdravstvenega varstva na območju naše občine združujejo delovni ljudje in občani v občinski zdravstveni skupnosti, ki je povezana z Regionalno zdravstveno skupnostjo v republiki.

Občinska zdravstvena skupnost v svojem programu opredeljuje naslednje cilje:

- zboljšanje zdravstvenega stanja delavcev in usmerjanje zdravstvene dejavnosti skladno s potrebami in interesi združenega dela, upoštevajoč družbeno verificirano dejstvo, da je zdravstveno varstvo sestavni del družbene reprodukcije in pomemben dejavnik produktivnosti dela, ki sodi k bistvenim elementom socialne varnosti ter življenjske ravni vseh delovnih ljudi,
- samoupravno usmerjanje uveljavljanja pravic delovnih ljudi iz zdravstvenega varstva v medicinsko utemeljene ter družbeno opravljene in sprejemljive okvire,
- nadaljnji razvoj delovanja delegatskega sistema in samoupravne organiziranosti v njenih okvirih in v združevanju z drugimi zdravstvenimi skupnostmi,
- nadaljnji razvoj in izpopolnjevanje sistema solidarnosti in vzajemnosti ob postopnem zmanjševanju razlik pri uveljavljanju pravic iz zdravstvenega varstva z gledišča materialnih in strokovnih pogojev dela ter dopolnjevanja in zagotavljanja usklajene rasti v posameznih zdravstvenih dejavnostih, oziroma med ožimi in širšimi območji,
- doslednejše uresničevanje menjava dela v okvirih te skupnosti oziroma v regiji in za celotno območje SRS,
- boljše, učinkovitejšo in smotrnejšo organizacijo zdravstvene službe ob večji funkcionalni povezanosti med posameznimi oblikami zdravstvenega varstva, vključujoč najsmotrnejšo organiziranost in delitev dela na področju zdravstvenih dejavnosti ob izoblikovanju strokovno smotrnega in spodbudnega storitvenega sistema v zdravstvu.

Pri izvajanju nalog za doseganje teh ciljev moramo izhajati iz stabilizacijskih prizadevanj gospodarstva, preusmeritve v občinskem gospodarstvu ter s tem v zvezi racionalizacija zdravstvene službe. Izvajalci in uporabniki zdravstvenih storitev morajo s svojimi prizadevanji zagotoviti skladno trošenje finančnih sredstev, namenjenih za zdravstveno varstvo.

Poleg navedenih ciljev in njihovo izvajanje v okviru regije določa tudi prednostne naloge med katere sodita:

- dopolnjevanje organizacijskih oblik za uveljavljanje zdravstvenega varstva udeležencev NOB,
- organizacija zdravstvene službe v pogojih družbene samozaščite, splošnega ljudskega odpora in ljudske obrambe ter v izrednih primerih,
- okrepitev in izboljšanje medicine dela,
- krepitev in eventuelna razširitev tistih specialističnih služb, ki lahko poslujejo v ambulantno poliklinični obliki,
- krepitev higiensko epidemiološke dejavnosti, predvsem njene aktivnosti za ohranjanje zdravega delovnega in življenjskega okolja,
- postopno ustanavljanje ambulant za starostnike, vzpostavitev in nadaljnji razvoj nege bolnikov na domu,
- zdravstveno-vzgojna in prosvetna dejavnost, zlasti še za omejevanje in preprečevanje poškodb pri delu in izven dela, poklicnih boleznih in invalidnosti, kot tudi za ohranitev mentalnega zdravja s poudarkom na pre-

prečevanju alkoholizma, narkomanije in drugih škodljivih zdravstveno-socialnih pojavov.

Predvideni razvoj in racionalizacija ter dejavnost bosta lahko dosežena le ob dobri organiziranosti temelječi na samoupravnih odnosih.

Regionalna zdravstvena skupnost, kot tudi občinska zdravstvena skupnost se financira iz prispevne stopnje, za katere se odločajo delovni ljudje in občani.

Po predvidevanjih gospodarskih organizacij se bo na območju občine Vrhnika zbralo v petih letih 1976–1980 – 175,5 mio din za potrebe zdravstvenega varstva.

D. KRAJEVNE SKUPNOSTI

Osnutki planov krajevnih skupnosti predstavljajo osnovni dokument nadaljnjega razvoja ob upoštevanju, da so krajevne skupnosti temeljne samoupravne skupnosti v katerih delavni ljudje in občani uresničujejo svoje interese s področja vzgoje, izobraževanja in varstva otrok, socialnega skrbstva, kulture, telesne kulture, stanovanjske, komunalne in druge problematike.

Iz osnutkov srednjeročnih planov krajevnih skupnosti izhajajo naslednje usmeritve in naloge:

- Področje organiziranosti krajevne samouprave in uveljavitve delegatskega sistema. Z dobro uveljavljenim delegatskim delovanjem se bodo dogovorili za dejavnosti, naloge in prioritete, ki pomenijo zadovoljitev potreb delovnih ljudi v krajevnih skupnostih in občin kot celoti.
- Na področju komunalnega gospodarstva so Krajevne skupnosti predvidele največji obseg dela, ki izhaja iz dosedaj neurejenega systemskega reševanja komunalnih naprav v občini, čeprav ugotavljajo, da urejeno komunalno področje predstavlja tudi urejeno življenje občanov.
- Iz planov krajevnih skupnosti izhajajo skupne potrebe po napeljavni vodovodne, kanalizacijske in elektromreže ter ureditev drugih komunalnih področij značilnih oziroma specifičnih za posamezne krajevne skupnosti.
- Na področju šolstva posamezne krajevne skupnosti predvidevajo izgradnjo novih ter adaptacijo že obstoječih šolskih prostorov, telovadnic, šolskih igrišč glede na sredstva, ki se zbirajo iz samopriskveka občanov in gospodarskih organizacij.
- Na področju otroškega varstva predvidevajo krajevne skupnosti da bo z zidavo novih vzgojno varstvenih zavodov in adaptacijo že obstoječih objektov ter z novimi organizacijskimi oblikami varstva zagotovljeno varstvo večini otrok.
- Na področju kulturne dejavnosti krajevne skupnosti predvidevajo adaptacijo že obstoječih kulturnih domov, obogatitev knjižnic, omogočiti delovanje dramskim skupinam in pevskim zborom,
- predvideni razvoj telesno-kulturne dejavnosti po krajevnih skupnostih bo potekal predvsem v razvijanju množične rekreacije, ter izgradnja športnih igrišč iz sredstev občanov.
- Planiranje področja stanovanjskega gospodarstva predvideva samoupravna stanovanjska skupnost v svojem programu in ga krajevne skupnosti nimajo posebej opredeljene v svoji planih.
- Na področju zdravstva, krajevne skupnosti ne predvidevajo konkretnih akcij razen razvijanja že obstoječih oblik zdravljenja.

Dejavnosti na področju (šolstva, varstva, kulture, telesne kulture, zdravstva in socialnega skrbstva) so opredeljene v točki „C“ – družbene dejavnosti.

V naslednjem srednjeročnem programu krajevne skupnosti predvidevajo naslednja komunalna dela:

Krajevna skupnost Bevke:

Komunalne dejavnosti:

opis planiranih del	(v tisoč din) vrednost del
– izgradnja centralnega cevovoda	1.620
– izgradnja trafo postaje Bevke	800
– javna razsvetljava	1.420

SKUPAJ 3.840

Viri sredstev:

– Krajevni samopriskpevek	1.620
– koristnik	455
– sredstva komunalnega podjetja	1.415
– sredstva Elektro–Ljubljana–Okolica	350
	3.840

Krajevna skupnost Blatna Brezovica:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del	(v tisoč din) vrednost del
– izgradnja cevovoda Sinja gorica	800
– Blatna Brezovica	
– obnova električnega omrežja in javna razsvetljava	100
– ureditev kanalizacije	40
– vzdrževanje cest V. reda	50
SKUPAJ	990
Viri sredstev:	
– krajevna skupnost	590
– koristniki	400
	990

Krajevna skupnost Borovnica:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del	(v tisoč din) vrednost del
– izgradnja zajetja Prušnica	800
– izgradnja cevovoda Borovnica	4.000
– izgradnja čistilnih naprav Fenolit	3.500
– izgradnja glavni odvodnik kanalizacije Borovnica	3.000
– izgradnja kanalizacijskega omrežja	800
– izgradnja trafo postaj:	
izgradnja trafo postaj Grič	600
izgradnja trafo postaj Pokojišče	1.300
izgradnja omrežja Brezovice	400
novogradnje cest za zdrav.dom.Borovnica	500
SKUPAJ	14.900
Viri sredstev:	
– krajevna skupnost	460
– koristniki	2.590
– krediti	5.000
– sredstva TOZD	5.800
– sredstva komunalnega podjetja	650
– sredstva TOZD Elektro Ljubljana-okolica	400
	14.900

Krajevna skupnost Dragomer–Lukovica:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del (v tisoč din) vrednost del

– izgradnja cevovoda Dragomer–Lukovica	600
– dokončanje vodovodnega omrežja Dragomer	40
dokončanje vodovodnega omrežja Lukovica	50
dokončanje vodovodnega omrežja Lukovica (Grabnarjev kot)	35
– kanalizacija:	
povezava s primarnim kanalim do Loga	2.100
kanalizacijsko omrežje	1.320
– trafo postaja Lukovica z visokonapet.kablom	1.000
– trafo postaja Dragomer III.	920
– asfaltiranje ceste	520
– novogradnja cest	200
– javna razsvetljava	50

SKUPAJ 6.835**Viri sredstev:**

– Komunalno podjetje	4.400
– graditelji	2.185
– koristniki	250

6.385

Krajevna skupnost Drenov grič:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del (v tisoč din) vrednost del

– povezava šestih vaških vodovodov z izgradnjo rezervoarja in obnova vodov.omrežja) povezava s centralnim vodovodom	1.250
– vodovodno omrežje	30
– izgradnja kanaliz.omrežja	1.000
– izgradnja trafo postaje Drenov grič	800
– obnova niskonapetostnega omrežja in preureditev trafo postaje	790
– ceste – asfaltiranje	1.000
– ureditev pokopališča Drenov grič	600
– javna razsvetljava	20

SKUPAJ 5.490**Viri sredstev:**

– krajevni samoprisepek	1.000
– koristniki	3.060
– komunalno podjetje	120
– sklad stavb.zemljišč	800
– TOZD Elektro Ljubljana okolica	340
– sredstva krajevne skupnosti	170
	5.490

Krajevna skupnost Log:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del (v tisoč din) vrednost del

– vodovodno omrežje – Log – vas	50
vodovodno omrežje – Log – Mole	700
– izgradnja kanalizacije Log vas – Jordanov kot	1.200
– kanalizacijsko omrežje Log – vas	320
kanalizacijsko omrežje Log – Mole	1.800
kanalizacijsko omrežje Jordanov kot	430
– trafo postaja Jordanov kot	150
– asfaltiranje ceste skozi Log	1.500
– novogradnja ceste Log–Mole	1.600
– ureditev pokopališča Log	600
– ureditev parka pri otroškem vrtcu	60
– ureditev otroškega igrišča Log–Mole	60
– javna razsvetljava Log	20

SKUPAJ 8.490**Viri sredstev:**

– sredstva komunalnega podjetja	520
– sredstva sklada stavb.zemljišč	4.260
– sredstva graditeljev	1.200
– sredstva koristnikov	1.510
– sredstva krajevne skupnosti	1.000
	8.490

Krajevna skupnost Podlipa – Smrečje:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del (v tisoč din) vrednost del

– asfaltiranje ceste od Podčela do Podlipe	5.000
---	-------

SKUPAJ 5.000**Viri sredstev:**

– cestni sklad	1.300
– koristniki	300
– krediti	3.400
	5.000

Krajevna skupnost Sinja gorica:

Komunalna dejavnost:

Opis planiranih del	(v tisoč din) vrednost del
– čistilne naprave Sinja gorica	1.450
– kanalizacijsko omrežje Sinja gorica	80
SKUPAJ	1530
Viri sredstev:	
– koristniki	780
– sredstva TOZD	750
	1.530

Krajevna skupnost Ligojna:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del	(v tisoč din) vrednost del
– trafo postaja Ligojna in obnova nizko-napetostnega omrežja	1.130
SKUPAJ	1.130
Viri sredstev:	
– sredstva Komunalnega podjetja	120
– koristniki	660
– sredstva DES	350
	1.130

Krajevna skupnost Verd:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del	(v tisoč din) vrednost del
– vodovodno omrežje Verd	462
vodovodno omrežje Janezova vas	140
– izgradnja kanala Janezova vas „S“ kanal	1.850
– novo zazidalno področje Verd	820
– kanalizacija – Janezova vas (novo zazidalno področje)	480
– izgradnja trafo postaje Janezova vas	850
– izgradnja trafo postaje Verd	850
– asfaltiranje Verd – želez.postaja	1.200
– novogradnja cest Janezova vas	400
– nabava kontejnerjev	20
– ureditev pokopališča	150
– ureditev otroškega igrišča Janezova vas	70
– ureditev parka v Verdu	60
– razsvetljava – Verdski most – Vrtne hiše v Janezovi vasi	250
SKUPAJ	7.602
Viri sredstev:	
– graditelji	602
– krediti	1.850
– sredstva TOZD	2.870
– sklad stavbnih zemljišč	1.730
– sredstva KS	340
– koristniki	210
	7.602

Krajevna skupnost Vrhnika:

Komunalne dejavnosti:

Opis planiranih del	(v tisoč din) vrednost del
– rekonstrukcija vodovoda Staje–Vrhnika	2.660
– izgradnja vodovod Stari mlin	3.800
– izgrad.cevovoda novo nas.Klis–Idrijska c.	300
– izgradnja čistilnih naprav na Vrhniki (ozoniranje) ali vrtine Koševci lazi	900

– vodovodno omrežje:

Idrijska – Trojica	250
Delavsko naselje – Stara železniška postaja	30
Partizanski klanec – Raskovec	50
Vrtnarija	350
– kanalizacija:	
izgradnja „S“ kanala in čistilnih naprav	32.000
izgradnja „A“ kanala Klis novo naselje	
Butanjeva	1.200
izgradnja kanalizacije novo naselje	
Trojica do „A“ kanala	820
izgradnja „E“ kanala do garnizona St.Vrhnika do „S“ kanala	1.500
izgradnja kanala Vrtnarija Ščetinarna do „S“ kanala	600
– kanalizacijsko omrežje:	
Butanjeva	150
Klis – novo naselje	140
Vrhnika vas	70
Trojica – novo zazid.področje	200
Robova ulica	120
Vrtnarija	300
Opekarska	240
Mali klanec – Stara cesta	210
– elektrika:	
TP Klis	800
TP.Istra Benz	720
TP Kovinarska	720
TP.Vrtnarija	700
TP Igrad	800
– ceste – asfalt:	
asfaltiranje Sušnikova	100
asfaltiranje mimo poše Stara cesta	90
asfaltiranje Idrijska do Elektrona	70
asfaltiranje skozi Gradisce	150
asfaltiranje Opekarska	150
asfaltiranje Malega klanca	60
asfaltiranje Sivkine	60
asfaltiranje Petkovškove	50
– novogradnje ceste:	
cesta med Robovo in Ljubljansko ulico	600
ureditev pločnika ob Robovi	300
– javna snaga	
ureditev smetišča na Vrhniki z dreves.nas.	80
nabava novih kontejnerjev	50
– pokopališča:	
zgraditev mrliških vežic	500
odkup zemljišč	250
– parki, zelenice:	
zasaditev z novimi drevesi	80
in ozenenitev naselja, postavitev novih klopi	25
ureditev otroških igrišč	140
ureditev o troških igrišč pri solid.bloku	70
– javna razsvetljava:	
Robova cesta	200
Delavsko naselje	100
Idrijska cesta	100
Partizanski tabor	50
Kurirska ulica	120
Petkovškova ulica	200
Dobovičnikova ulica	50
Kompletiranje Lošce	250
– parkirni prostori:	
ureditev park.prost.Črnem orlu	150
ureditev park.pro.pri KS	70
asfaltiranje park.prostr.pri JLA	300
SKUPAJ	54.045

Viri sredstev:

– sredstva KS	3.840
– krediti	29.130
– sredstva TOZD	15.510
– SSS	3.315
– sredstva Komunalnega podjetja	1.285
– lastniki	615
– graditelji	150
– sred.skлада stavb.zemljišč	200
	54.045

E. PROJEKCIJA PROSTORSKEGA RAZVOJA

Urbanizem

Na področju prostorskega razvoja so po ustavi delovni ljudje in občani dolžni skrbeti za urejanje in smotno izkoriščanje zemljišč, za urbanistično ureditev naselij ter za prostorsko urejanje in varstvo človekovega naravnega okolja.

V prihodnjem obdobju moramo na področju prostorskega razvoja začeti uveljavljati večjo organiziranost, saj se je to v preteklosti odvijalo precej stihijsko. Prijemi urbanističnega planiranja niso dohajali razvoja družbenega planiranja in rasti, še več, niso nakazovali popolnih rešitev ampak so zgolj zadovoljevali obstoj nujnih in obveznih dokumentov, ne glede na dejanske perspektivne potrebe.

Občina Vrhnika zaveza 169 km² površine, od tega 81 km² negozdnih površin. Ne glede na majhnost obravnavanja prostora pa je urejanje le tega zahtevno, saj na njem obstajajo od čistih kmečkih, mešanih do mestnih naselij, katerim se pridružuje še rekreacijsko vikendaško področje. V obeh (Vrhnika, Borovnica) mestnih naseljih smo priča hitremu razvoju industrije; vsemu pa daje poseben pečat bližina Ljubljane, tako da dobiva del občine Vrhnika že predmestni značaj. Leta 1968 sprejet urbanistični program občine Vrhnika ne zagotavlja več skladnega razvoja vsem dejavnostim v občini. Delna realizacija preliminarne zazidalne načrte iz leta 1972 to dejavnost samo potrjuje.

V srednjeročnem obdobju 1976 – 1980 moramo odnos do urbanizma do programiranega urejanja prostora v celoti spremeniti. Družbeno-politična skupnost mora iz proračuna, skupaj s samoupravnimi interesnimi skupnostmi (samoupravna stanovanjska skupnost in samoupravna komunalna skupnost) in KS zagotoviti sredstva za:

- novelacijo urbanističnega programa občine Vrhnika v letih 1977 – 1978.

Noveliran urbanistični program mora dati osnove nadaljnjega prostorskega razvoja občine. Iz programa mora izhajati, da nadaljnji razvoj občine ne bazira samo na poselitvi razpoložljivega prostora. Upoštevajoč izhodišča srednjeročnega razvoja mora nujno varovati kmetijske površine, vsaj v takem obsegu kot so varovane s prostorskimi izhodišči – mejami zazidljivosti. Glede na potrebe družbenih dejavnosti mora novelirani urbanistični program poleg prometnih rešitev in rezervatov za proizvodnjo zagotoviti dovolj prostora oz. rezervatov za gradnjo osnovnih šol, vzgojno varstvenih ustanov, con za obrtno dejavnost in drugih spremljajočih objektov v naseljih.

- Obdelava urbanizističnih redov za naselja, ki se ne urejajo z zazidalnimi načrti v letih 1976 – 1977.

Za naselja, ki se ne urejajo z zazidalnimi načrti je z urbanističnim redom določiti območja, tip gradnje, ter sanacijo naselja.

- Izdelava urbanističnega načrta za Borovnico in Vrhniko v letih 1976 – 1978.

- Izdelava zazidalnih načrtov oziroma otokov v letih 1976 – 1977:

- zazidalni otok Klis,
- zazidalni otok Vrtnarija,
- zazidalni otok območja ob priključku na avtocesto,
- zazidalni načrt: Bevke, Dragomer, Drenov grič in Log, Verd – stari del in Janezova vas,
- izdelava zazidalnih načrtov v letih 1978 – 1980,
- zazidalni otok pri Elektronu,
- zazidalni otok Hočevarjev vrt,
- zazidalni načrt Verd,
- zazidalni načrt Bistra,
- zazidalni načrt Stara Vrhnika,
- zazidalni načrt Sinja gorica.

Gradnja novih objektov naj se torej dovoljuje samo v okviru zazidalnih načrtov in otokov, kateri se bodo oblikovali v tistih naseljih, ki imajo prostorske možnosti tako za razširitev, kakor tudi za nadaljnji gospodarski razvoj.

V vseh zazidalnih načrtih bomo zagotovili lokacije za spremljajoče dejavnosti (otoška igrišča, vrtci, trgovine itd.).

V naseljih, ki se bodo urejevala z urbanističnim redom pa se bo dovoljevala predvsem srednja nadomestnih stanovanjskih objektov, kakor tudi objektov, ki bodo služili potrebam gospodarske dejavnosti (kmetijski) ter objektov javnega značaja (komunalni objekti).

a) Industrija

Na osnovi veljavnih urbanističnih dokumentov in predvidenih usmeritev razvoja posameznih panog dejavnosti za obdobje 1976 – 1980 so dane prostorske možnosti na obstoječih lokacijah naslednjim (organizacijam združenega dela):

- Iskra – TOZD Tovarna antenskih naprav Vrhnika
- IUV – TOZD Opekarna Sinja gorica

- Sava – TTI – obrat Vrhnika

- Slavniki – TOZD Hotel Mantova Vrhnika

- Kmetijska zadruga Vrhnika

- Donit – TOZD „Fenolit“ Borovnica

- LIKO – TOZD Parketarna Verd

- LIKO – TOZD Tovarna vrat Borovnica

- IUV – oddelek usnjene konfekcije (pri TOZD „Usnjarna“ ali TOZD „Opekarna“ – Sinja gorica)

- Žito Ljubljana – obrat Vrhnika

- IUV – TOZD „Igrad“ Vrhnika

- Mercator Ljubljana – TOZD Vrhnika

Glede na utesenjenost oziroma specifične pogoje na obstoječih lokacijah, pa je za nekatere delovne organizacije podati prostorske rešitve na novih lokacijah oziroma v industrijski coni.

Droga Portorož – obrat Vrhnika

Zazidalni načrt „Klis“ predvideva rušenje sedanjega obrata in gradnjo stanovanjskih blokov na tej lokaciji. Nova lokacija obrata je predvidena v industrijski coni Vrhnika. Delovna organizacija Droga Portorož je za potrebe novogradnje in predvidene širitve že pridobila zemljišče v industrijski coni. Na novi lokaciji razpolaga z zemljiščem v skupni izmeri 17.000 m², na katerem bo v letih 1978 – 1980 zgradila cca 6.000 m² koristne površine proizvodnih in poslovnih objektov.

Kovinarska Vrhnika

V družbenem dogovoru o osnovah družbenega plana občine je dogovorjeno, da moramo zagotoviti pogoje za razvoj industrijsko obrtni dejavnosti. Kovinarska Vrhnika nima prostorskih možnosti na obstoječi lokaciji za nadaljnji razvoj. Zato si je pridobila v industrijski coni Vrhnika potrebno zemljišče. Na novi lokaciji bo do leta 1980 zgradila proizvodno halo.

Slovenija avto – TOZD – servis Vrhnika

Slovenija avto – TOZD – servis Vrhnika predvideva v srednjeročnem obdobju 1976 – 1980 razširitev dejavnosti na Vrhniki in sicer poleg servisne dejavnosti še prodajo motornih vozil in avtoličarstvo. V ta namen potrebuje cca 7.000 – 8.000 m² zemljišč, ki bodo zagotovljena v industrijski coni ali na primerni lokaciji ob robu industrijske cone.

b) Stanovanjsko gospodarstvo

1. V srednjeročnem programu stanovanjske izgradnje se predvideva izgradnja 391 stanovanj in sicer:

- 285 družbenih – najemnih

- 37 etažna zasebna in

- 74 individualnih stanovanjskih hiš

Konkreten program gradnje s finančno kvantifikacijo po letih je določen v srednjeročnem planu samoupravne stanovanjske skupnosti.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Vrhnika usmerja stanovanjsko politiko s programom stanovanjske graditve v skladu z določili samoupravnega sporazuma o osnovah plana samoupravnih stanovanjskih skupnosti SRŠ za področje stanovanjskega gospodarstva v obdobju 1976 – 1980.

2. Prostorske možnosti v skladu z osnovnim načelom policentričnega razvoja so opredeljene samo za usmerjeno družbeno in individualno gradnjo in sicer:

- naselje Vrhnika

- naselje Verd

- naselje Borovnica

- naselje Dragomer

- naselje Log

- naselje Drenov grič

- naselje Bevke

Obseg, dinamika in usmeritev za pozidavo v teh conah bo odvisna od potreb in skupno dogovrjenih ciljev stanovanjske skupnosti, občanov in organizacij združenega dela.

c) Komunalno gospodarstvo

Komunalno gospodarstvo je sestavni del celotnega družbeno gospodarskega življenja, zato njegov pomen ni samo v ustvarjanju pogojev določene življenjske ravni, ampak je tudi v pospeševanju celotnega gospodarstva. Prav zato ga tudi opredeljuje kot posebno gospodarsko dejavnost, ki opravlja javno službo posebnega družbenega pomena.

Komunalno gospodarstvo v vseh naseljih občine, zlasti pa v vodilnih centrih, postaja vzporedno z večjim materialnim napredkom eden od ovir naraščajočemu standardu in gospodarskemu razvoju.

Kljub delnem napredku v zadnjih letih komunalno gospodarstvo zastaja za doseženim splošnim razvojem.

Komunalno gospodarstvo v vseh naseljih občine, zlasti pa v vodilnih centrih, postaja vzporedno z večjim materialnim napredkom eden od ovir naraščajočemu standardu in gospodarskemu razvoju.

Kljub delnemu napredku v zadnjih letih komunalno gospodarstvo zastaja za doseženim splošnim razvojem.

Komunalno gospodarstvo v ožjem pomenu obsega:

- oskrba z vodo, elektriko in plinom,
- urejanje kanalizacije, smetišč ter odvoz smeti in odpadkov,
- urejanje cest, ulic, pločnikov, parkirišč, parkov in zelenic,
- urejanje tržnic,
- urejanje javne razsvetljave in telefonskega omrežja,
- urejanje pokopališč.

a) vodovod

V obdobju 1976 – 1980 bomo rešili problem oskrbe z pitno vodo v občinskem merilu. V ta namen krajevne skupnosti opredeljujejo v svojih srednjeročnih programih – prikazano v poglavju „D“, posamezne rešitve lokalne potrošnje vode.

Na nivoju občine pa bomo zgradili primarne vodovode in sicer:

- vodovod Vrhnike za potrebe naselij Vrhnike, Verda, Stare Vrhnike, Sinje Gorice, Blatne Brezovice, Bevk, Drenovega griča, Loga in Dragomerja iz zajetij na Vrhniki, s pričetkom rekonstrukcije v letu 1976 in zaključkom del v letu 1978,

- vodovod Borovnica za potrebe naselij krajevne skupnosti Borovnica iz zajetij v Borovnici – z začetkom v letu 1976 in zaključkom del v letu 1978,

- v letih 1978 – 1980 bomo povečali kapacitete vodovoda iz novih zajetij.

Za realizacijo tega programa mora upravljalec vodovoda izdelati v letu 1976 potreben program izgradnje in rekonstrukcije vodovodnega omrežja s celotno finančno konstrukcijo.

Viri sredstev za financiranje izgradnje vodovodnega omrežja so:

- sredstva vodarine,
- sredstva organizacij združenega dela po sporazumu za financiranje vodnega gospodarstva,
- komercialni krediti,
- bančni krediti.

Za najeta kreditna sredstva se bodo anuitete vračale iz naslova vodarine, katere bo v ta namen Skupščina občine odobrila na predlog upravljalca vodovoda.

b) kanalizacija in čistilna naprava

V naslednjem srednjeročnem obdobju bomo zgradili centralno čistilno napravo z eno stopnjo biološkega čiščenja in primarno kanalizacijo na Vrhniki.

Glede na finančne in tehnične možnosti se predvideva naslednja dinamika gradnje.

v tisoč din

Leto	Objekt	Financiranje		
		OVS	uporab.	Skupaj
1976	– CCN (Gradnja predčiščenja, predozračevanje, mehanska stopnja, usedalnik in ograja)	2.500	2.500	5.000
	– ureditev odlagališča mulja (ogreja, nasip)	500	1.500	2.000
SKUPAJ		3.000	4.000	7.000
1977	– CCN (biološka stopnja čiščenja v – 2500 m ³ , inštalacijska in montažna dela z že nabavljeno opremo IUV)	2.000	2.000	4.000
	– dokončanje kanala „S“ in odlagališča mulja	500	1.500	2.000
SKUPAJ		2.500	3.000	6.000
1978	– CCN (II. etapa mehanske stopnje čiščenja in usedalnik)	1.750	1.750	3.500
	– gradnja kanalov	750	2.250	3.000
SKUPAJ		2.500	4.000	6.500

1979 – CCN (II. etapa biloške

- stopnje čiščenja –
- gradbeno, inštalacijsko
- in oprema – z ureditvijo
- okolice in dograditvijo
- spremljajočih objektov)
- gradnja kanalov

2.500 2.500 5.000
500 1.500 2.000

SKUPAJ 3.000 4.000 7.000

1980 – izgradnja kanalov 1.000 3.000 4.000

1976 – Izgradnja CCN in
1980 kanalov 12.000 18.500 30.500

Anuitete se vračajo iz kanalsčine.

Za naselje Borovnica, Log in Dragomer mora upravljalec kanalizacije izdelati projektno dokumentacijo primarne kanalizacije in čistilnih naprav do leta 1977 pri čemer bo realizacija odvisna od razpoložljivih finančnih sredstev.

Izgradnja primarne kanalizacije v naseljih Log, Dragomer bo potekala vzporedno z gradnjo avtoceste. Sredstva za realizacijo tega mora zagotoviti upravljalec, to je Komunalno podjetje Vrhnika.

Urejanje kanalizacijskega omrežja po krajevnih skupnostih je opredeljeno v poglavju „D“.

c) elektrika

Izgradnja trafo postaje in NNO (nizkonapetostnega omrežja) je opredeljena v poglavju krajevnih skupnosti v skupni vrednosti 13,5 mio din, in usklajena s planom TOZD Elektro Ljubljana okolica.

Nenehno naraščanje odjema električne energije med porabniki industrije, široke potrošnje in ostalega odjema je povzročilo tehnično preobremenitev obstoječega daljnovoda, zato so se dobavitelji in porabniki dogovorili za izgradnjo novega daljnovoda Logatec – Vrhnika.

Predračunska vrednost del je 6,6 mio din, pri čemer so viri financiranja naslednji:

- sredstva organizacij združenega dela in samostojnih obrtnikov 3,0 mio din
- sredstva TOZD Elektro Ljubljana okolica 1,2 mio din
- kredit Ljubljanske banke (anuitete odplačuje TOZD Elektro Ljubljana okolica) 2,4 mio din

Daljnovod Logatec – Vrhnika bo zgrajen v letu 1977.

d) ceste

Redno vzdrževanje in asfaltiranje cest krajevnega značaja je vključeno v srednjeročnih planih krajevnih skupnosti. Sredstva za realizacijo te teht so usklajene z izvajalcem del v skupni vrednosti 13,5 mio din.

V obdobju 1976 – 1980 bo Republiška skupnost za ceste na območju naše občine ojačala oziroma rekonstruirala 8,1 km magistralne ceste in 3,8 km regionalnih cest (Horjul – Vrhnika – Borovnica) v skupni vrednosti 22,3 mio din.

Poleg tega bomo delno obnovili ceste Podčelo – Podlipa s sredstvi krajevne samoprispevka, koristnikov in posojila za ceste.

d) Varstvo okolja

Z urbanističnimi dokumenti moramo posebej opredeliti ukrepe za ohranitev okolja v turistično rekreacijskih področjih in v novo nastajajočih naseljih.

Med naloge in ukrepe za sanacijo obstoječega stanja pa sodi izgradnja centralne čistilne naprave na Vrhniki, pročiščenje obnove in ureditve kanalizacije v vseh naseljih z izgradnjo čistilnih naprav v Borovnici, Dragomerju in Logu. Posebno pozornost je posvetiti organizaciji odlagališča odpadkov in smeti. V ta namen mora upravni organ, v skladu s krajevnimi skupnostmi, zagotoviti primerno lokacijo. Krajevne skupnosti morajo organizirati akcije za čiščenje širših območij in naselij. Komunalna delovna organizacija, ki ima v upravljanju centralno odlagališče na Vrhniki, mora zagotoviti odvoz odpadkov in smeti iz vseh večjih naselij na odlagališče. S primerno organizacijo odlagališča (preprečevanje zažigov, zasipavanje) mora preprečiti širjenje smrada.

Glede na omenjene kapacitete obstoječega odlagališča moramo v tem srednjeročnem obdobju poskusi novo primarno lokacijo.

Podjetja, ki so glavni viri onesnaževanja, so dolžna izdelati sanacijske programe, ki bodo v okviru možnosti zagotavljali postopno izboljšanje

stanja. Dolžnost proizvajalcev je tudi izbira take tehnologije, ki ne ogroža okolja in uvajanja metod vračanja odpadkov v proizvodnjo.

F. LJUDSKA OBRAMBA

1. Ljudska obramba

Nadaljnja krepitev pripravljenosti in usposobljenosti za oborožen odpor, civilno zaščito in za druge naloge, na katerih temelji koncept splošnega ljudskega odpora, bo v srednjeročnem obdobju sestavni del celotnega družbeno-ekonomskega razvoja občine Vrhnika, vseh krajevnih skupnosti, organizacij združenega dela in njihovih asociacij, samoupravnih interesnih skupnosti, družbeno političnih organizacij ter vseh delovnih ljudi in občanov Vrhnika.

a) Teritorialna obramba

Na podlagi sprejete politike in dolgoročnih ciljev razvoja oboroženih sil se odražajo oblike, obseg in dinamika nadaljnjega razvoja teritorialne obrambe v občini.

Zastavljene cilje bomo uresničevali:

- z organizirano in kvalitetno strokovno vzgojo in urjenjem ter idejno-političnem izobraževanju vojakov in starešin,
- z visoko stopnjo usposobljenosti poveljstev, štabov in enot,
- s pospešenim opremljanjem enot z materialno-tehničnimi sredstvi in
- z odvajanjem zadostnih družbenih sredstev za potrebe ljudske obrambe in družbene samozaščite nasploh.

Z uresnitvijo tako zastavljenih ciljev in nalog bomo zagotovili pri-
 čno stopnjo bojne pripravljenosti in usposobljenosti enot teritorialne obrambe v občini.

b) Civilna zaščita

Civilna zaščita je najširša oblika organiziranja in sodelovanja občanov in delovnih ljudi ter vseh njihovih asociacij pri zaščiti in reševanju prebivalstva in materialnih dobrin pred vojnimi akcijami ter posledicami, ki so jih povzročile elementarne in druge nesreče večjega obsega.

Da bomo dosegli stopnjo organiziranosti v kateri bo civilna zaščita resnično strateška komponenta splošne ljudske obrambe, moramo s posebnim poudarkom na strokovnem usposabljanju in opremljanju še nadalje razvijati in krepiti vse organizacijske oblike civilne zaščite v občini. Prav tako moramo z načrtnim izvajanjem obrambne vzgoje nerazporejenega prebivalstva doseči zadovoljivo stopnjo usposobljenosti občanov in delovnih ljudi za izvrševanje ukrepov civilne zaščite ter samozaščite.

c) Krajevne skupnosti

bodo v tem obdobju vzpostavile še tesnejše oblike sodelovanja z gospodarskimi in drugimi organizacijami, skupnostmi in društvi na svojem območju s ciljem podružljanja in krepitev ljudske obrambe, zlasti za uspešno delovanje enot CZ.

V tem obdobju morajo krajevne skupnosti svoje obrambne priprave usmeriti zlasti na:

- ustanavljanje splošnih enot civilne zaščite v stanovanjskih blokih,
- opremljanje in krepitev enot civilne zaščite krajevnih skupnosti,
- skrb za obrambno vzgojo krajanov in njihovo zaščito pred morebitnim uspehom sovražnika.

d) Samoupravne interesne skupnosti, ki združujejo organizacije združenega dela s področja družbenih dejnosti, bodo neposredno sodelovale pri splošnih prizadevanjih za krepitev obrambnih priprav na svojem področju, zlasti z organiziranjem obrambnih priprav za svoje delo v vojnih razmerah ter zaščito materialnih dobrin pred učinki vojne.

e) Organizacije združenega dela in njihove asociacije v gospodarstvu bodo s svojimi obrambnimi načrti in načrti proizvodnje in storitev zagotovile maksimalno stopnjo pripravljenosti za opravljanje dela v vojnih pogojih. Gradbeništvo, urbanizem, komunala, promet in energetika bodo svoje dejavnosti usmerile tako, da bodo v največji meri upoštevani interesi in potrebe ljudske obrambe, zlasti z vidika hitrega in učinkovitega prehoda v vojno stanje in delovanje v vojnih razmerah.

Glede na potrebe razvoja kmetijstva usmerjati in prilagajati kmetijstvo za delovanje v vojnih pogojih. Posebno se prizadevati za obstoj kmetijstva v hribovitem območju, zlasti tistih, ki glede na geografski položaj predstavljajo bazno območje za SLO ter z ustreznimi ukrepi: olajšavami, kmečkimi posojili in drugimi ukrepi zagotoviti izvajanje načrtovane politike.

f) Strokovne organizacije in društva

Posebno pozornost velja posvetiti takim organizacijam in društvom, ki v svoji dejavnosti vključujejo mladino, saj je to glavna sila naše obrambe. Tu mislimo predvsem na zvezo tabornikov, društvo radioamaterjev, strelska društva, pionirsko organizacijo ter Rdeči križ, gasilska in športna društva.

Vse našteje organizacije in društva sodelujejo v pripravah za ljudski odpor predvsem z vzgojo in izobraževanjem svojih članov za borbene in druge aktivnosti na področju LO in CZ.

Sodelujejo po svojih interesnih področjih z enotami oboroženih sil.

G. DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

V srednjeročnem obdobju se bo družbena samozaščita v občini uresničevala s splošnimi samoupravnimi akti, ukrepi in dejavnostmi, ki jih v skladu z ustavo, zakoni in z družbenim dogovorom o družbeni samozaščiti sprejemajo in izvajajo delovni ljudje in občani organizirani, posebej pa odgovornost individualnih poslovnih organov, članov kolegijskih poslovnih organov in delavcev na vodilnih delovnih mestih ter odgovornost organov v upravljanju.

Delovni ljudje po svoji organiziranosti bodo pri sprejemanju splošnih samoupravnih aktov razvijali takšno politično aktivnost, ki bo zagotovila, da bo v splošnih samoupravnih aktih opredeljena tudi družbena samozaščita ter ukrepi, aktivnosti in odgovornosti za njeno izvajanje, še posebej pa odgovornost individualnih poslovnih organov, članov kolegijskih poslovnih organov in delavcev na vodilnih delovnih mestih ter odgovornost organov v upravljanju.

V sistem družbene samozaščite v občini se bodo tvorno vključile tudi samoupravne interesne skupnosti v skladu s svojimi nalogami na področjih, za katera so ustanovljena.

Družbeno politične organizacije bodo razvijale družbeno samozaščito tako, da bodo s svojo idejnopolično aktivnostjo budile socialistični patriotizem, zavest in budnost občanov, da se bodo organizirane v večji meri zavzemali in borili zoper sovražnika našega samoupravnega socializma in zoper druge nosilce protisocialističnih pojavov.

Občinska skupščina in njeni organi bodo v okviru svojih pravic in dolžnosti zagatavljali pogoje za razvoj in uveljavljanje učinkovite in organizirane družbene samozaščite v občini.

Izvršni svet, kot izvršilni organ občinske skupščine bo v okviru svojih pristojnosti uresničeval naloge družbene samozaščite v občini in spremljal izvajanje družbenega dogovora o družbeni samozaščiti v občini.

Delovni ljudje in občani, kot nosilci družbene samozaščite v občini, se bodo medsebojno povezovali z državnimi organi in službami, ki opravljajo določene naloge in odgovornosti s celovitega področja družbene samozaščite ter tako solidarno in z usklajeno aktivnostjo in delovanjem zagotovili učinkovit sistem družbene samozaščite v občini.

Pri izdelavi plana so bile upoštevane obveznosti in potrebe ljudske obrambe ter materialne in finančne možnosti občine.

